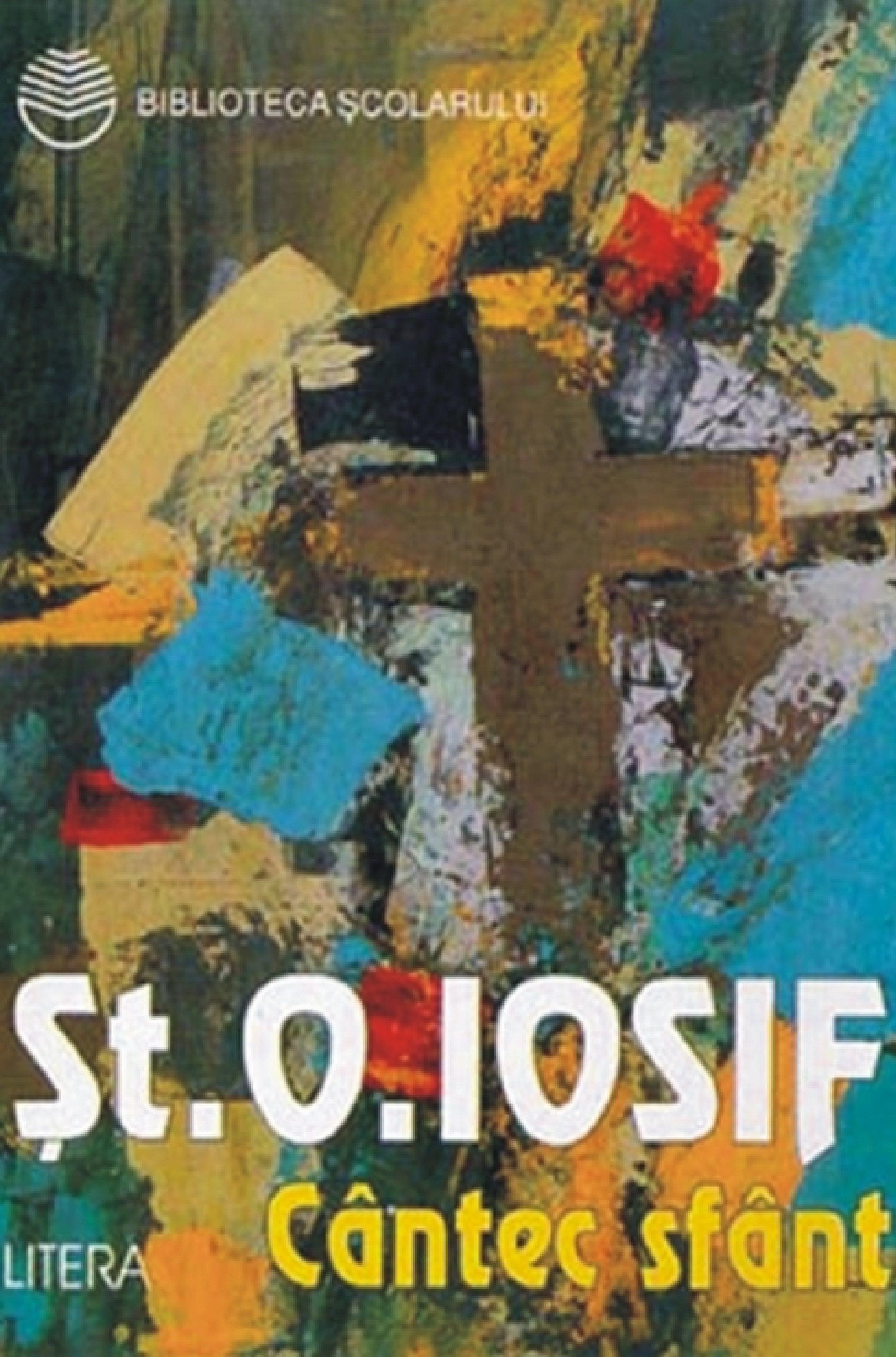

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI
ȘT. O. IOSIF
Cântec sfânt
LITERA

biblioteca școlarului

Ştefan Octavian
IOSIF

CÂNTEC SFÂNT

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

CUPRINS

Din periodice

EPIGRAME

T{LM{CIRI

Din volume

Din periodice

TABEL CRONOLOGIC

1875 *11/23 octombrie* La Braşov, în familia profesorului Ştefan Iosif şi a Paraschivei, născută Mihălţeanu, vede lumina zilei al cincilea lor copil, Ştefan Octavian Iosif.

1881 Viitorul poet este înscris la o şcoală de ... fete. (Din cauză că era anume această şcoală mai aproape de casă.) Timpul liber şi-l petrece prin pădurea de la Tâmpa, jucându-se de-a haiducii şi umblând după cuiburi de păsări. Viitorul scriitor îndrăgeşte natura pentru toată viaţa.

1882 Ştefan Octavian Iosif asistă la reprezentarea operetei „Crai nou“ de Ciprian Porumbescu. Este impresionat puternic, mai cu seamă că, tatăl său, fiind directorul şcolii de muzică din Braşov, în care lucra autorul operetei, elevul şcolii de fete a putut asista la repetiţii învăţînd rolurile şi lăsându-se cucerit de teatru.

1885 Viitorul scriitor este înscris la „Gimnaziul mare public român“, a cărui programă avea un pronunţat caracter umanistic. Însuşirea bună a limbilor latină, franceză şi maghiară avea să priască viitorului traducător.

1888 Şt. O. Iosif publică o poezie despre Mihai Viteazul, în culegerea *Poveşti ardeleneşti*, editată de Ioan Pop-Reteganul.

1889 Profesorul Ştefan Iosif se mută cu familia la Sibiu. În lipsa unei şcoli româneşti care să corespundă nivelului de instruire atins deja, tânărul aspirant la gloria de scriitor este înscris în clasa a V-a a liceului maghiar.

1890 Şt. O. Iosif compune versuri melancolice, schiţe, începe o dramă istorică, pe care n-o termină. Deocamdată n-are intenţia de a publica.

1891 Viitorul poet, împreună cu colegii săi, înfiinţează o societate literară, la ale cărei adunări sunt citite opere ale scriitorilor din Ţară, mai cu seamă ale lui Mihai Eminescu.
Profesorul Ştefan Iosif este nevoit să părăsească Sibiul, transferându-se la Turnu-Măgurele.
Fiul său este înscris la liceul particular „Lumina“ din Bucureşti.

1892 Şt. O. Iosif publică în „Revista şcoalei“ din Craiova o poezie originală, *Izvorul*. Realizează o traducere inspirată a baladei *Craiul fetelor* de Goethe.
Se înscrie la liceul „Gheorghe Lazăr“.
Colaborează cu versuri şi proză la ziarul „Adevărul“.

1893 Se înscrie în clasa a VI-a a liceului „Matei Basarab“.
Devine colaborator al revistei „Viaţa“, condusă de A. Vlahuţă şi doctorul A. Urechia, în care publică săptămânal poezii originale şi traduceri.

1895 Şt. O. Iosif îşi ia bacalaureatul şi se înscrie la Facultatea de Litere şi Filozofie din Bucureşti, secţia de filozofie, dar nu urmează cursurile şi nu se prezintă la examene.
Publică poezii şi traduceri în „Viaţa“ şi în „Gazeta săteanului“.

1896 Şt. O. Iosif lucrează copist la Ministerul Domeniilor, apoi secretar al lui I. L. Caragiale, fiind antrenat într-o atmosferă literară deosebit de priitoare unui scriitor începător.
Colaborează intens la revista „Epoca literară“, fiind corector şi publicând poezii proprii şi numeroase traduceri.
Publică prima sa carte de traduceri, *Apostolul şi alte poezii*.

1897 Poetul se află la Iaşi, colaborează la unul dintre ziarele timpului şi, totodată, lucrează pentru profesorul H. Tiktin.
Revenit la Bucureşti, Şt. O. Iosif publică o nouă culegere de traduceri (*Poezii alese*) şi primul său volum de poezii originale, *Versuri*.

1898 Poetul participă la înfiinţarea revistei „Floare-albastră“.

1900 Aflat la Paris (pe spezele prietenului său Virgil Cioflei), Şt. O. Iosif întreţine relaţii strânse cu scriitori şi plasticieni români aflaţi acolo. Scrie mult, expediind operele sale revistelor din ţară „Convorbiri literare“, „Pagini literare“, „Curierul literar“ etc.
Face cunoştinţă cu Dimitrie Anghel, citeşte cronicile vechi şi folclor românesc; se consacră în întregime scrisului, plăsmuind poezii originale şi efectuând traduceri inspirate din Heine.

1901 Îi apare cartea *Patriarhale*, pătrunsă de pesimism.
Este redactor la revista „Sămănătorul“, având obligaţia de a colabora la fiecare număr. Publică volumul *Romanţe şi cântece,* traducere din Heine.

1902 Îi apare volumul *Poezii*, decorat cu medalia „Bene Merenti“.
După retragerea lui Vlahuţă şi Coşbuc de la conducerea „Sămănătorului“, Iosif şi Anghel se pomenesc în fruntea acestei publicaţii.
Începe colaborarea Şt. O. Iosif — Dimitrie Anghel.

1903 Se logodeşte cu Natalia Negru.
Îl invită pe Mihail Sadoveanu să lucreze la revista „Sămănătorul“, tânărul prozator moldovean fiind încântat de propunere.

1904 St. O. Iosif se căsătoreşte cu Natalia Negru.

1905 Îi apare poemul *Din zile mari*.
I se naşte fiica Corina, inspiratoarea minunatelor cântece de leagăn ale scriitorului.

1906 Şt. O. Iosif tipăreşte volumul de poezii originale *Credinţe* şi — în colaborare cu D. Anghel — culegerea de traduceri din H. Ibsen, *Poezii*.
Volumul *Credinţe* primeşte premiul Academiei Române.

1907 Şt. O. Iosif publică poezia *Rugăciune*, prima operă inspirată de răscoalele ţărăneşti, apoi poemul dramatic *Legenda funigeilor*, scris de el în colaborare cu D. Anghel.
În „Sămănătorul“ apare prima poezie semnată A. Mirea,

pseudonim comun al lui Iosif şi Anghel. Urmează poemul lor *Scrisoarea deschisă a unui melc*.

1908 Răscoalelor ţărăneşti este consacrat poemul *1907*, scris de asemenea de Iosif în tandem cu D. Anghel.

Apar volumele lui Iosif şi Anghel *Cometa* şi *Caleidoscopul lui A. Mirea* (1).

1909 Şt. O. Iosif şi D. Anghel scriu poemul dramatic *Carmen saeculare*, care se reprezintă la Teatrul Naţional din Bucureşti.

Volumul *Tălmăciri* adevereşte din plin virtuţile de traducător de poezii ale lui Iosif.

Iosif e printre fondatorii „Societăţii scriitorilor români“, e membru în comitetul director şi bibliotecar.

Împreună cu Sadoveanu, Anghel şi Ilarie Chendi editează şi scrie revista „Cumpăna“.

1910 Văd lumina tiparului culegerea antologică *Poezii* (1893—1908) şi *Caleidoscopul lui A. Mircea* (2).

Se înteţesc relaţiile intime dintre D. Anghel şi Natalia Negru. Drept consecinţă, Şt. O. Iosif se desparte de Natalia Negru, luând sfârşit şi colaborarea devenită între timp fructuoasă Iosif—Anghel.

1911 Şt.O.Iosif ia parte la sărbătorile ASTREI din Câmpia Libertăţii de lângă Blaj.

1912 Scriitorul publică articolul *Cum scrie Caragiale*. Pregăteşte pentru tipar volumul *Cântece*. Deşi bolnav, traduce din Schiller (*Wilhelm Tell*), Shakespeare (*Visul unei nopţi de vară, Romeo şi Julietta*), Goethe (*Faust*).

La moartea lui I. L. Caragiale publică articolul *O amintire*.

1913 Întreprinde o călătorie la Braşov.

21 iunie Simţindu-se rău, se internează la spitalul Colţea.

22 iunie Se stinge din viaţă, fiind înmormântat a doua zi la cimitirul Bellu.

VERSURI ORIGINALE

D i n   v o l u m e

CUPRINS

VESELIE

La orândă[1]-i o beţie
Straşnică în astă-seară!
Nimeni nu mai vrea să ştie
Ce viforniţă e-afară...

Glasuri vesele răsună,
Zic vioare, urlă vântul...
Joacă toţi cu voie bună,
Duduie sub ei pământul!

Dând uitării grija, scârba,
Inima în piept le saltă...
Pân' şi popa-i trage sârba,
Cu creştinii laolaltă!

Bate-n cizme, stă să cadă,
Dând potcapul către ceafă...
Trei moşnegi aprinşi la sfadă
Se-ndulcesc din o garafă...

[1] *Orândă* — cârciumă.

Şi petrec! E o urgie
A lui Dumnezeu afară,
Dar e-atâta veselie
La orândă-n astă-seară!...

SURORILE

CUPRINS

Acolo, noaptea, se zăreşte
Lumină până dinspre zori,
Şi toată casa auieşte,
Acolo cântă trei surori!

Lucrează-ntruna la dantele,
Pe deget firul răsucind,
Şi se îndeamnă înde ele
Când gândurile le cuprind.

Ah! migăli-veţi toată viaţa
Dantele pentru cei bogaţi?
Abia vi se plăteşte aţa
Pe care voi o cumpăraţi!

COBZARUL

CUPRINS

Salută zdrăngănind din strune,
Bătând cadenţa din picior,
Şi cântă, legănându-şi capul,
Cobzarul, mândru cerşetor…

Iar după datina străbună
Când îi întinzi paharul plin,
El nu bea până ce închină
Şi varsă jos un strop de vin…

— Cobzarule, de-ai şti cât farmec
Şi voie bună răspândeşti
Cu zvonul cântecelor tale
În inimile româneşti!

Noi toţi suntem aşa de tineri,
Că am putea să-ţi fim nepoţi…
Dar când ne zici bătrâna doină
Eşti cel mai tânăr dintre toţi!

CÂMPUL LIBERTĂŢII

CUPRINS

Un zvon din sat în sat străbate
Şi dă poporului curaj,
El pleacă-n valuri tulburate
Şi se îndreaptă către Blaj.

Sunt preoţi şi mireni, cu toţii
Mânaţi de-acelaşi ideal —
În fruntea tuturora moţii,
Mândria mândrului Ardeal.

Ei simt că-ntâia oară-i leagă
Un dor adânc de neam întreg,
Aleargă toţi să-l înţeleagă —
Şi cât de bine-l înţeleg!

Căci bat cincizeci de mii de piepturi,
Şi-n ele inimi româneşti
Cari strigă: “Libertate! Drepturi
Pe plaiurile strămoşeşti!...”

O, sfântă zi de sărbătoare!
Popor voinic din văi şi lunci,
Te-om mai vedea odată oare
Precum te-ai arătat atunci?

Povestea vremii ne învaţă
Că orice rană are leac,
Dar o-ntâmplare-aşa măreaţă
Zbucneşte-o dată la un veac!

LUMEA LOR!

Când pisica nu-i acasă…

Doarme dus sfânt' Niculae
În vestminte argintii,
Dar ce colb e în odaie
Şi ce zarvă de copii!

Au rămas stăpâni în casă,
Toată lumea e a lor!
Unu-i cocoţat pe masă,
Altul joacă-ntr-un picior.

Uite popa, cum îngână
Liturghia… Doi se bat.
Un ştrengar c-o vargă-n mână
Strigă parcă-i împărat!

O sprinţară de fetică
Se hlizeşte la oglindă…
Nu le pasă de nimică…
Dar ce tropot e în tindă?

Ca de ipsos stau de frică…
Oare cine-o fi intrat?
Ochii nimeni nu-şi ridică,
Nici chiar marele-mpărat!

Vântul fuse?… Cine este?
Ori vreunul din părinţi?
Ce tăcere făr' de veste!
Smirna-s… diavolii de sfinţi!

În privaz, sfânt' Niculae
Doarme, parcă nici nu ştie!
Numai colbul din odaie
Joacă-n raza aurie...

VARĂ

CUPRINS

Asfinţeşte. Printre ramuri
Aurite-n foc de soare,
Tremură nenumărate
Mici fereşti strălucitoare.

Sub arţar, plecat, moşneagul
Şade cu luleaua-n gură,
Pare că-i cioplită-n piatră
Luminoasa lui figură…

Joacă în văzduh ţânţarii;
Pe furiş, prin frunza rară,
Ca un zgomot de şopârle
Drăcuşorii se strecoară,

Ici şi colo doar s-arată
Printre crengile mişcate,
Şi, pitiţi, şoptesc în umbră,
Se ghiontesc, râd pe-nfundate…

Dând semnal întregii cete,
Cel din urmă-n fund dispare…
— Caută-i de-acu, băiete!
Mută stă grădina mare…

Tresărind păşeşte-n taină,
Doar prin foi adie vântul…
Stă şi-ascultă… Unde-s oare?
Nu se ştie ca pământul!

Moşule, tu ştii, pesemne,
Stai cu degetul la gură,
Şi, zâmbind şiret, ce dulce
Amintirile te fură…

Dar deodat' s-aude-un ţipăt,
Şi din nalta bălărie
Sare o fetiţă blondă
Ca un fir de păpădie!

Geaba fuge nebuneşte
Ca să scape de ştrengar…
Din tufişuri, pretutindeni,
Alte capete răsar…

E un haz! Cu larmă mare,
Toţi, jucând, se strâng în drum,
Şi bunicul râde tare
Pipa scuturând de scrum…

APRIL

CUPRINS

Streşinele se dezgheaţă,
Picură mărgăritare…
Ce de lume! Ce de viaţă!
Şi ce larm-asurzitoare!

A întinerit natura;
Negustorii zdrenţuroşi
Ţipă cât îi ţine gura:
— Hai la ghiocei frumoşi!

În mansardă locuieşte
Un artist. Băiet sărac,
De un ceas se chinuieşte
Ca să vâre aţă-n ac.

Şi cârpindu-i, biet, cum ştie
Pantalonii vechi de dril,
Fluieră de bucurie…
Bine ai venit, april!

SĂRBĂTOARE

CUPRINS

Măreţ amurg de sărbătoare
Domneşte-n veselul oraş,
Un nour arde-n depărtare
Ca un tăciune uriaş.

Se-ntoarce lumea din poiană,
Călări, pe jos, boieri, norod:
Aleargă o căruţă-n goană
Din două salturi peste pod.

Şi râd, şi chiuiesc, şi cântă
Cei cari s-au grămădit în ea:
Vârtej de pulbere s-avântă
Când trec pe dinaintea mea!

Sunt bolnav, moartea mă îmbie,
Şi tot privesc la ei cu jind…
Şi tot tresalt de bucurie
Când văd pe oameni chefuind!

FURTUNA

CUPRINS

A revenit albastrul mai!
Flori în grădină, flori pe plai
Şi flori la pălărie!
Stau ca pe spini, stau ca pe foc!
E timpul numai bun de joc
Şi bun de ştrengărie...

Grivei, tovarăşul meu drag,
Nerăbdător aşteaptă-n prag
S-azvârl în colţ ghiozdanul...
I-e dor ca s-o pornim haihui:
Mă dau mai bine-n partea lui,
Că nu e mai tot anul!

O şterg de-acasă frumuşel:
Grivei cu mine, eu cu el,
Şi satu-n colb se-neacă...
Intrăm în codru, şi Grivei
A-nnebunit de vesel ce-i:
Mă muşcă, sare, joacă...

Dă spaima-n vrăbii, latră-n vânt,
Îşi face mendrele; eu cânt,
Şi codrul lin răsună...
Pe sus trec leneş nouri grei —
Noi nici nu ne gândim la ei,
Şi doar aduc furtună!

Abia o creangă s-a mişcat,
Şi-n freamăt lung, neaşteptat,
Lumina-n zări se stinge…
Un roi de frunze joacă-n drum —
Tot codrul e-un vârtej acum,
Şi eu pornesc a plânge…

Alerg în jos, alerg în sus:
Am rătăcit, şi urme nu-s
Oriîncotro m-aş duce!
Un fulger! — repede mă-nchin…
Ah, mii de duhuri negre vin
Şi vor ca să m-apuce…

Cad în genunchi, prins de fior…
Răzbubuind din nor în nor,
Un trăsnet se descarcă!
Zic *Tatăl nostru*, şi Grivei
Se uită ţintă-n ochii mei:
Şi el se roagă parcă…

Dar iată! cât ne-am închinat,
Un colţ de cer s-a luminat,
Şi codru-i plin de soare…
Ieşim voioşi la câmp deschis
Şi-mi pare că a fost un vis
Furtuna trecătoare!…

GOANA

CUPRINS

Porneşte-n zvon de zurgălăi
Vuind caleasca boierească,
Dănciugii goi s-alungă droaie,
Boierul strigă din calească:
    — Hei! cine vrea această pungă?
    Voinicul ăla s-o ajungă!

O goană de ogari, nebună,
Toţi se răped, că toţi o vor.
Dând chiot, surugiul mână,
Clăbuci fac armăsarii-n zbor;
    Şi urlă haita ţigănească
    Prin nori de praf, după calească.

S-apuce-ntâi toţi vor odată,
Se zbuciumă, se îmbrâncesc;
Se-ncinge-o luptă desperată,
Şi cad, şi se rostogolesc:
    Naintea lor caleasca zboară…
    Ei sar; s-aştern pe goană iară…

Târziu, sătui de alergare,
S-abat pierzând orice speranţă…
Caleasca după deal dispare.
Departe flutură o treanţă…
    E unul dintre puradei,
    Tot se mai ţine-n urma ei.

Un pas mai e pân’ la calească,
Dar simte că rămâne-n urmă…
Ar vrea să strige, s-o oprească,
Dar răsuflarea i se curmă:
    Un gest în sus, un vaiet stins,
    Şi cade mort, cu braţu-ntins…

ARTIŞTI

CUPRINS

Trei vagabonzi la poartă-mi vin;
Artişti — o mică trupă:
Copiii după ei se ţin,
Şi câinii dau să-i rupă...

Sunt doi micuţi, e mama lor;
Ea, cu flaşneta-n spate.
E-o zi de toamnă, pic de nor,
Dar cât de triste-s toate!

Cu ochii duşi, ca în extaz,
Ea cântă, şi ei joacă.
Îi cade părul pe obraz
Şi praful o îneacă.

Ei joacă, sar şi se-nvârtesc,
Împiedicaţi în zdrenţe;
Răsuflă greu când se opresc
Şi fac la reverenţe.

Întinde piciul istovit
O pălărie spartă:
Comedia s-a isprăvit,
De-acu — la altă poartă...

Pe urma celor ce s-au dus
Vârtej de frunze-aleargă...
Că mulţi mai poartă Cel-de-sus
Pe lumea asta largă!

DOMNU' PROFESOR

CUPRINS

Nimic nu-nvaţă blestemaţii!
Şi eu mi-am zis de-atâtea ori
Că dau la dracu meditaţii...
Dar vezi că cele trei surori
Îmi sunt cu mult mai dragi ca fraţii
Cei răi şi neascultători.

Afară-i noapte, vijelie,
Şi-i cald în salonaşul lor...
Mă-ntâmpină cu veselie
Şi toate mă salută-n cor
Şi fiecare vrea să ştie:
"Ce face domnu' profesor?"

În lecţii ele-şi spun secrete,
Fac haz pe socoteala mea.
Îşi muşcă buzele şirete,
Pufnesc de râs, fără să vrea...
"Ti, bată-vă norocul, fete!"
Şi mama face haz şi ea...

La masă — glume, gălăgie...
Şi cea dintâi îmi toarnă vin,
Drăguţ a doua mă îmbie,
A treia-mi dă paharul plin...
E, cine-mi poate spune mie
În sănătatea cui să-nchin?

Târziu, când plec de ies în stradă
Şi-i întuneric peste tot,
Ah! unde-s ele să mă vadă,
Orbit de viscol, cum înot
Prin valurile de zăpadă…
Şi drumu-i lung şi nu mai pot…

În odăiţa-ntunecată
E frig… Eu, zgribulit, din pat
Ascult vifornița turbată
Şi-adorm cu gândul fermecat
La basmul vechi: “Au fost odată
Trei mândre fete de-mpărat…”

VESELE SEMNALE

CUPRINS

Nu plouă norii, nici nu vor să treacă…
Stau în halat, privind mahmur afară;
Mi-e lene rău; urâtul mă omoară;
Deschid fereastra: pâcla mă îneacă.

Mă culc s-adorm, dar somnul mi-e povară;
O dimineaţă umedă, posacă,
Pătrunde în odaia mea săracă…
O, de s-ar face-odată primăvară!

Dar… fulger alb a scăpărat în zare:
Se mişcă norii, izbucneşte ploaie;
Prelung şi surd un tunet vuie, creşte,

Răzbubuind voios în depărtare!
Eu joc de bucurie prin odaie,
Şi-n pod o rândunică-mi ciripeşte…

CUCOARELE

CUPRINS

Satu-i strâns în bătătură,
Cântă, joacă, chefuieşte…
Sună toba; plin dulapul
Se-nvârteşte.

În văzduh e-atât albastru!
În senin e-atâta soare!
Înnegresc departe stoluri
De cucoare…

Vin copiii-n fuga mare,
Iese lumea-n drum grămadă, —
Un moşneag ridică mâna
Să le vadă…

Dă din cap, zâmbind, clipeşte
Şi îngână veteranul:
— Le-oi mai apuca eu oare
Şi la anul?…

DOI VOINICI

CUPRINS

Turci, tătari, război şi ciumă
Bântuie în ţara toată,
E o vreme blestemată.
Trece un voinic călare,
Înnoptat pe drumul mare…

Morţi de spaimă, arşi de sete,
Zboară cal şi luptător.
Puţurile-s otrăvite,
Peste ţarini pustiite
Păsări mari de pradă, cete,
Trec şi ţipă speriete
Şi s-abat departe-n zbor…

Munţii se scufundă-n zare,
Drumul nu se mai zăreşte…
Calul, pas cu pas, slăbeşte,
Pas cu pas se poticneşte
                    Şi tresare.
Iar singurătatea creşte,
Tot mai înspăimântătoare.

Ah, şi-n liniştea de moarte
Se aude-un glas, pierdut,
Parcă vine de departe…
Cine ar putea să fie
La o vreme-aşa târzie?
Poate i s-o fi părut…
Stă, ascultă, vrea să vază…
Calul sforăie… o groază
Fără margini încleştează
                    Pe voinic…

Nu mai vrea acum să ştie
Nici de drum, nici de nimic…
Aiurit, întoarce calul,
Scapără scântei şi sar
                    Sub copite…
Peste râpe şi ponoare,
Cal şi călăreţ dispar…
            Neagra zare
            Îi înghite…

Glasul însă creşte, rar,
Se aude tot mai bine…
            Vine…

— Aolică, ce păcate!
Turci au dat, tătari au dat,
S-au închis crâşmele-n sat;
S-au închis crâşmele toate,
Şi eu tot m-am îmbătat!
Nici de turc, nici de tătar
N-am avut şi n-am habar!

E un biet creştin cuminte,
            A băut,
            A petrecut
Şi tot cântă înainte:
            — Aolică, ce păcat!
            Turci au dat…

Şi se pierde-n depărtări,
Încurcând două cărări…

ADIO

CUPRINS

Da, mult mai bine ar fi fost
Să fi rămas în sat la noi,
De-ai fi avut şi tu vreun rost,
De-am fi avut pământ şi boi.

Că suntem nevoieşi de tot,
Şi ai fraţi mici, şi sunteţi mulţi...
Muncesc din greu, fac tot ce pot —
Şi tot flămânzi, şi tot desculţi!

Tu eşti mai mare, mai deştept —
Când oi muri, pe tine-i las,
Şi multe de la tine-aştept:
Nădejdea-n tine mi-a rămas.

Noroc măcar dac-ai avea
Să dai de vreun stăpân milos:
Să-mi scrii mereu, cât' ei putea,
Că doar tu ştii să scrii frumos!

Şi-acuma — ochii să-i sărut:
Mergi sănătos şi fii voinic!
Dar stai, o vorb-aş mai fi vrut,
O vorbă numai să-ţi mai zic:

Tot ochii ăştia, amândoi,
Aşa frumoşi, aşa senini,
Să mi-i aduci tu înapoi,
Să nu-i uiţi, dragă, prin străini...

EROICĂ HOTĂRÂRE

Monolog

CUPRINS

Am doi prieteni, doi ştrengari,
Pereche n-au în ţara toată.
Când ne-ntâlnim, la zile mari,
Toţi trei, apoi o facem lată.
La crâşmă-n colţ — e loc ştiut —
Ne-am întâlnit deunăzi iarăşi,
Şi-am chefuit, şi-am petrecut,
Ca nişte vechi şi buni tovarăşi.

Dar între dânşii s-a iscat
O mică ceartă — literară,
Şi nu ştiu cum s-a întâmplat
Că se făcură foc şi pară.
De altfel, e un obicei
Al lor, de câte ori se-mbată…
Dar azi erau ştrengarii mei
Mai îndârjiţi ca niciodată.

Eu ştiu să beau şi să petrec
Şi cred că-i cea mai bună artă;
Aştept, şi ceasurile trec…
Ei nu mai contenesc din ceartă.
Deci, chipurile, să-i împac
M-amestec nechemat în sfadă,
Dar pân' să prind de veste, zac
Întins pe trotuar în stradă.

Mă scol şi, spre ruşinea mea,
Mărturisesc, pornesc spre casă.

Ei spargă-şi capul dac-or vrea,
De-acuma prea puţin îmi pasă!

Dar când, în urmă, am aflat
Că vechii, bunii mei tovarăşi,
În lipsa mea s-au împăcat,
Şi au intrat în crâşmă iarăşi,
Atuncea mi-am jurat în gând
Că toată viaţa, pân' la moarte,
N-am să mai beau cu ei nicicând,
Decât — cu fiecare-n parte...

CÂMPIEI

CUPRINS

Ca ciocârliei ce-n văzduhuri
Spre soare ciripind se pierde,
Tot astfel sufletul îmi creşte
Când te revăd, câmpie verde!

În sfânta ta singurătate
De câte ori n-am rătăcit,
Şi-am adormit în iarba-ţi-naltă,
Sub cerul tău nemărginit!...

IDEAL

CUPRINS

Îmi place să mă satur bine,
Pe urmă — descheindu-mi vesta —
Să mă aşez, lângă fereastră,
Într-un fotel, să-mi fac siesta;

Să-mi sun în buzunare banii,
Să beau ciubuc, să sorb cafea,
Privind de sus la toţi golanii
Ce trec pe sub fereastra mea...

POVESTE

CUPRINS

Se spune-n basme c-a trăit
Demult, demult pe lume-odată
Un biet copil orfan, robit
De-o vrăjitoare blestemată.

În lanţuri ea-l ţinea oricând,
Şi el plângea de disperare,
Dar lacrimile-i, picurând,
Se prefăceau mărgăritare...

Iar vrăjitoarea le strângea
Şi tot mai multe vrea să strângă,
Încât din ce mai mult plângea,
El tot mai mult avea să plângă...

Aşa, copii obijduiţi
Pe lumea noastră sunt poeţii,
Încătuşaţi şi chinuiţi
De vraja blestemat-a vieţii.

Ei plâng de drag, ei plâng de dor,
Şi cearcă în zadar uitare,
Sporind cu lacrimile lor
Comoara de mărgăritare!

ROZELE

CUPRINS

De ziua numelui, în dar,
Primise roze Anişoara…
Le-a strâns frumos într-un pahar,
Dar rozele muriră seara…

Le cercetează tremurând,
Nedumerită, mititica,
De ce s-au stins aşa curând?
Nu le făcuse doar nimica…

Şi gândul ei nevinovat
Se-ntunecă de-atâta jale
Când vede cum s-a spulberat
Podoaba mândrelor petale…

Acum, cu drag, le-adună iar.
O, de-ar putea, le-ar da fiinţă!
Dar izbucneşte-n plâns amar
Văzând că e cu neputinţă…

Sărman copil neştiutor
Ce plângi sărmana ta comoară,
Asemeni rozelor ce mor,
Tot ce ni-e drag e dat să moară…

SINGUR

CUPRINS

Te simţi mai singur astă-sară,
Mai mohorâtă-i azi odaia…
Auzi cum şiruie afară,
De-a lungul streşinilor, ploaia!

Trist, ca o plângere-necată,
Răsună-n noaptea cea pustie,
În noaptea asta-ntunecată
Ce-ţi pare-un veac de insomnie…

Şi cum în van te lupţi cu firea
Să cauţi vieţii tale ţintă,
Să smulgi o rază din orbirea
De patimi care te frământă,

Se-nalţă-n mintea-ţi aiurită
Stafia vremilor uitate,
Privindu-te nedumerită,
Cu braţele încrucişate…

ÎNVINS!

CUPRINS

De mult înstrăinatul
De-abia ce ţi-a sosit,
Aşterne-i, mamă, patul
Să doarmă dus băiatul
Bolnav şi obosit!

Bătu el multă cale
De când te-a părăsit...
Învins de dor şi jale
Pe prispa casei tale
Se culcă obosit...

Ci nu-ntreba: pe unde
A fost şi ce-a găsit?
El rana-şi va ascunde
Şi nu-ţi va şti răspunde
Decât: — Sunt obosit...

PRIBEAGUL

CUPRINS

E noapte; la micuţa casă
Fereastra licăre-n lumină…
Vezi feţe vesele la masă:
Ei povestesc glumind şi-nchină.

Tu, singur, te strecori prin ceaţă
Şi-arunci privirea cu sfială:
Te-apucă dor de-o altă viaţă,
De linişte patriarhală…

În vis, te-apropii de fereastră,
Şi numa-n vis le tulburi pragul:
“Primiţi, primiţi la vatra voastră
Să hodinească şi pribeagul…”

E MULT DE-ATUNCI...

CUPRINS

E mult de-atunci… e mult, nepoate,
Şi ca prin vis le văd pe toate…
Hei! să te miri, să te cutremuri
De câte-au fost nainte vremuri…
   Şi-i mult, e mult de-atunci, nepoate!

Intrase sabie în ţară…
Zaveră… ciumă… jaf şi pară!
S-au prăpădit ai mei cu toţii,
Şi tot ce-aveam prădară hoţii —
   Şi turcul stăpânea în ţară…

Cum am scăpat şi eu cu zile
Nici aş putea să-ţi spun, copile…
Pesemne pronia cerească,
Voind ca să mă pedepsească,
   Mi-a dăruit pedeapsa-n zile…

Că, uite, vremurile-acele
De-au fost amarnice şi grele,
Dar inimi drepte, credincioase,
Vin bun şi cântece frumoase
   Erau pe vremurile-acele…

Azi cat nedumerit, nepoate:
Cum toate se schimbară, toate!
Din cântece azi n-ai ce-alege,
Nici vinul nu e vin în lege,
   Nici inimi nu mai sunt, nepoate!…

HARPISTUL

"Wer nie sein Brot in Tränen ass..."[1]
GOETHE

Răsare vechiul soare iarăşi
Şi trebuie să-mi părăsesc
Din nou acuma adăpostul,
Să-mi cat pe ziua de-astăzi rostul —
Vai, cine ştie de-l găsesc!

Pe uliţi, umbre zgribulite
Ici-colo, tot mai des răsar—
Chemaţi de strigătul vieţii,
Grăbiţi prin ceaţa dimineţii,
Trec oamenii la muncă iar.

Cu pasul hotărât aleargă
Ici un copil, ici un bărbat —
Sunt veseli; unii râd sau cântă,
Căci fiecare are-o ţintă
Şi-un vis, de care e purtat.

Se duc, şi trist le cat în urmă
În colţ de stradă cum dispar —
Orice noroc, orice plăcere
Mi-ascund o tainică durere
Şi-aduc în ochii-mi lacrimi, iar!

[1] "Cine nu şi-a mâncat niciodată pâinea udată cu lacrimi..." *(germ.)*

Mă simt aşa, pe zi ce merge,
Tot mai pierdut, tot mai străin,
Ş-ades m-ademeneşte gândul
Să-mi fac pe lumea asta rândul,
Că sunt sătul de dor şi chin…

Dar totuşi nu mă-ndur de moarte,
Când glasul ei misterios
Mă cheamă blând şi mă-nfioară
Şi-n toate câte mă-mpresoară
Resimt un farmec dureros.

Că nu ştiu, ah! cât eşti de dulce,
Viaţă, cei ce-o zi n-au fost
Daţi frigurilor foamei pradă
Şi nici n-au tremurat pe stradă
O noapte fără adăpost!

Nici cei ce n-au purtat blestemul
Iubirii fără de noroc,
Cei ce uitaţi de lumea întreagă,
Orfani de-orice fiinţă dragă,
N-au rătăcit din loc în loc…

VISUL

CUPRINS

Bine ai venit, april
Lună răsfăţată!
Zburd şi cânt, zglobiu copil,
Ziulica toată!...

Înainte-mi — câmp deschis...
Stau fără de ţântă.
Totu-i adâncit în vis,
Prins de vrajă sfântă.

Jos, pe dâmb, mă tolănesc,
Fermecat de lene,
Şi din ce în ce clipesc
Tot mai des din gene...

Somnul vine mângâios,
Soarele mă-mbată,
Parc-aud un basm frumos
Cu: “A fost odată...”

În auz îmi sună blând
Zumzetul de-albine...
Mândre zâne vin tinzând
Braţele spre mine.

Tainice spre mine vin
Toate laolaltă,
Râd şi-n jur de mine, lin,
Prinse-n horă, saltă...

Dar când sar să le cuprind,
Caut cu-ntristare:
Stol de porumbei sclipind
Flutură în zare...

REVEDERE

CUPRINS

De la fereastră, din vagon,
Văd satul alb sclipind în zare,
Un şuier lung… Tresar mişcat…
Simt inima bătându-mi tare.

Văd poarta ţărnii… Turnul vechi…
O casă… două… toate ninse!
Şi gara… lume… Uite-ai mei!
M-aşteaptă toţi cu braţe-ntinse…

E mult de când nu ne-am văzut,
E-atâta haz şi bucurie!
Doar numai frăţiorul mic
Se uită lung: nu mai mă ştie…

În ochii lui naivi şi mari
Citesc un gând, o dulce teamă…
Şi parc-ar vrea să-ntrebe-ncet:
“Cine-i urâtul ăsta, mamă?…”

ACOLO

CUPRINS

Tu, singuratică şi-albastră,
Rătăcitoare-n infinit,
La ce mă chemi necontenit
Acolo-n colţul de fereastră,
Să te ador înmărmurit?...

Şi spune-mi ce-nrudită vrajă
Şi ce îndepărtat mister
Mă face pururi să te cer
Deasupra capului de strajă,
Stea singuratică pe cer?...

ROMANŢA

CUPRINS

Trecea în cârjă sprijinit
Pe uliţa pustie,
Şi-n caterincă, ostenit,
El învârtea necontenit
O veche melodie.

Era un cântec ce-l ştiam
De-acasă, dintr-o sară…
Cum l-ascultam pierdut la geam,
Mi se părea că mă vedeam
La noi, acasă, iară…

Şi-atâtea lucruri s-au ivit
În mintea mea cu dânsul!
Dar când bătrânul gârbovit
Sfârşi romanţa, m-a lovit
Pe negândite plânsul…

EROUL DE LA KÖNIGGRÄTZ

CUPRINS

Umblam şi eu, ca tot ciobanul,
Cu fluierul pe lângă oi,
Când ne ochiră cu arcanul
Pe mine ş-încă pe vreo doi —
Şi cătăniţi — nu trece anul —
Se face între nemţi război.

Departe, peste munţi şi ape,
Cu oaste mare ne-am pornit,
Şi-n ţara Praisului[1], aproape
De Câine-Creţ[2] m-am pomenit.
Chitea p-acolo să mă-ngroape
Al naibii neamţ... Dar ţi-ai găsit!

Umblam fugar de-o săptămână
Prin codrii Praisului, flămând!
Şi uite-aşa... Stam într-o rână
Sub un stejar şi, îngânând
O doină, mă gândeam la stână,
La munţii mei... ce-o fi făcând!

Era în nămiez... Da să m-adoarmă
Foşnetul leneş din frunziş...
Tresar... aud deodată-o larmă
P-aproape, colea-n ştejeriş:
Pun mâna repede pe armă
Şi iau pădurea-n curmeziş...

---

[1] Prusia (nota lui Iosif, în *Pagini literare*).

[2] Königgrätz.

Măi! ce stau ochii să-mi privească!
Un vălmăşag de nemţi luptau
Pe-o pajură împărătească...
Erau câţiva de-o apărau,
Şi mulţi voiau să le-o răpească!
“Ajută-mi, Doamne, să le-o iau!”

Ca o dihanie turbată
M-arunc de-a valma peste ei!
Izbesc la mir trei inşi deodată...
Dau iar, şi mai turtesc vreo trei.
Hai, când să prind de veste, iată!...
Ia-i de-unde nu-s pe nemţii mei.

Eu, haida-hai, cu steagu-n spate,
Pornesc la drum, cu paşii rari...
Ajung în lagăr pe-nserate...
Ce să-ţi mai spun?... Şi mici şi mari
Mă duseră cu-alai, fârtate,
În cortul plin de ghinărari...

SALCÂMUL

CUPRINS

Priveghiuri lungi de toamnă. În sfeşnic lumânarea
Se luptă-n întuneric, tot scăpătându-şi zarea,
Precum se luptă somnul cu jalea ce te-apasă
În liniştea ploioasă…

Deodată triste glasuri sporesc mocnita jale,
Bat fâlfâiri greoaie deasupra casei tale…
Se face iar tăcere… — şi te străbat fiorii:
Ne lasă şi cucorii!

“Fugiţi, fugiţi departe, întârziate stoluri,
Să nu v-apuce-n câmpuri îngheţul de la poluri!…”
Suspină trist în urmă, foşnindu-şi frunza moartă,
Salcâmul de la poartă…

DORM VISURILE TALE...

CUPRINS

Dorm visurile tale, cu tine dimpreună,
Şi-n sărbători nu-i nimeni, cuprins de duioşie,
O candelă s-aprindă pe groapa ta pustie,
O lacrimă să verse, o floare să depună!

În zori mai ciripeşte vreo pasăre pribeagă
Pe braţul crucii negre ce-ţi străjuie mormântul,
Prin iarba mohorâtă cu şuier trece vântul,
Şi multe spune dânsul cui ştie să-nţeleagă:

Că vremea noastră-i tristă şi plină de mizerii,
Dar alte generaţii pe urma ei veni-vor.
Din negura uitării cu drag ademeni-vor
Icoana ta, o, dulce şi trist bard al durerii!

Când s-or preface-n ţărnă acei ce te uitară,
Vei tresări din groapă chemat la viaţă nouă;
Va picura din gene dumnezeiasca rouă
Şi-ţi va-nflori pe groapă eterna primăvară!

CÂNTEC

CUPRINS

Noapte, noapte — iar mă laşi
    Singur pe cărări pustii,
Părăsit aceleiaşi
    Palide melancolii…

Stelele se sting acum,
    Roua picură pe flori:
Spune-mi, încotro să-ndrum
    Paşii mei rătăcitori?…

NUCUL

CUPRINS

Acelaşi loc iubit umbreşti
Şi-un colţ de cer întreg cuprinzi,
Nuc falnic, strajă din poveşti
Deasupra casei părinteşti
        Aceleaşi crengi întinzi…

De veacuri fruntea nu ţi-o temi,
Ţii piept când vin furtuni năval
O, de-ai putea să mai rechemi
La poala ta şi-acele vremi
        De trai patriarhal!

Acel şirag de mândre veri
De cari mi-aduc aminte-abia
Asemeni unor dragi păreri
Ce-au legănat în mângâieri
        Copilăria mea…

O, de-ai putea să mai aduni
Alaiul de copii vioi
Ce-n horă se-nvârteau nebuni
Şi toamna făureau cununi
        Din veştedele-ţi foi!

Dar unde-s brudnicii[1] copii
Şi unde-s râsetele lor?…
Potecile-au rămas pustii

[1] *Brudnic* — nevârstnic, necopt la minte.

Şi-i năpădit de bălării
        Pustiul din pridvor…

De mult s-au risipit şi-acei
Bătrâni ce-n umbră ţi-au stătut
La sfaturi cu părinţii mei,
Şi frunza ce-o călcară ei
        Ţărână s-a făcut!

Străjer măreţ, mai ţi-aminteşti?…
Tu singur, încă neînfrânt,
De-amar de ani adăposteşti
Ruina casei părinteşti
        Pe care azi o cânt!

FULGII

CUPRINS

Zăceau priveliştile moarte
Sub cerul sur, în asfinţit,
Şi-abia mai auzeam departe
Un glas de crivăţ amorţit.

În mijlocul naturii mute,
Eram eu singur călător:
Îmi aminteam de vremi trecute
Şi mă visam în viitor…

Iar din imperiul tăcerii
Se desprindeau fulgi mari de nea:
Cădeau încet, cădeau puzderii
În urma şi-naintea mea…

BUNICA

CUPRINS

Cu părul nins, cu ochii mici
Şi calzi de duioşie,
Aieve parc-o văd aici
Icoana firavei bunici
Din frageda-mi pruncie.

Torcea, torcea, fus după fus,
Din zori şi până-n seară;
Cu furca-n brâu, cu gândul dus,
Era frumoasă de nespus
În portu-i de la ţară…

Căta la noi aşa de blând,
Senină şi tăcută;
Doar suspina din când în când
La amintirea vreunui gând
Din viaţa ei trecută.

De câte ori priveam la ea,
Cu dor mi-aduc aminte
Sfiala ce mă cuprindea,
Asemuind-o-n mintea mea
Duminicii preasfinte…

APA MORŢILOR

CUPRINS

Cunoşti pe călătorul străin ce rătăceşte
Lăsat de-ai săi pieirii, pe căi necunoscute?...
Părăgini fără ţermuri se-ntind pustii şi mute,
Şi-adâncurile zării se tot îndepărtează,
Plutind ca nişte ape în arşiţa de-amiază.

El s-a răznit din ceată, şi-a alergat spre ele
Ca să-şi potoale setea ce-i mistuia plămânii.
Zadarnic stăruiră în preajma lui bătrânii:
N-a vrut să ţină seamă de vorba-le-nţeleaptă
Că nu-i decât părere, şi moarte-n zări l-aşteaptă...

Târziu îşi vede-acuma nebuna rătăcire:
Puterea nu-l mai iartă s-ajungă pe tovarăşi
Şi n-o să mai se-ntoarcă pe veci de veci în ţară-şi:
Văzduhurile-albastru surâd nepăsătoare,
Jucând voios deasupra drumeţului ce moare...

Cunoşti pe călătorul străin ce rătăceşte!...
Dorind să cucerească mirajul tău, Apollo,
Câţi visători nu fură ademeniţi departe
De blestemata apă a morţilor, şi-acolo
Ca el căzură pradă iluziei deşarte!...

HAIDUCUL

CUPRINS

Lumina aurie se cerne printre cetini.
Trecând ca o nălucă, în zarea din apus,
Haiducul rătăceşte, cu flinta-n spate, dus:
În toată lumea largă el n-are alţi prieteni
Decât copacii-n codru şi nourii de sus.

Înfiorat de taina singurătăţii grele,
Străvechiul codru sună, foşnindu-şi frunza rar…
Voinicul prinde-un zgomot venit dinspre hotar:
Îşi saltă dârz podoaba de-alămuri şi de-oţele
Şi ochii lui sălbatici străfulgerând tresar.

Cum se ridică leul stăpân într-o pustie
Şi-aşteaptă prada mândru, cu nările în vânt,
Ca dintr-o săritură s-o culce la pământ,
Haiducul clocoteşte de ură şi mânie,
Şi pieptul i se umflă, stând să zbucnească-n cânt…

Dar din tufiş trei focuri vrăjmaşe se descarcă, —
Un răcnet moare-n pieptul rănitului erou!
El vrea să se ridice şi cade-n brânci din nou:
Din somn tresare codrul, rănit şi dânsul, parcă,
Şi urlă de durere, cu repetat ecou…

CÂNTEC VECHI

CUPRINS

Codrule, stăpânule,
Codrule, bătrânule!
Mişcă-ţi tu poienile
Şi-ţi ridică genele,
De priveşte până-n zare:
Nu s-arată şir de care,
Şir de care ferecate,
Scârţâind împiedicate,
De-angarale-mpovărate,
De neferi[1] înconjurate?...

Codrule, stăpânule,
Codrule, bătrânule!
Scutură-ţi tu pletele
Să s-adune cetele:
Cetele haiducilor,
Spaimele răscrucilor,
Să răstoarne carele,
Vânzolind covoarele,
Să desfunde lăzile
Să-şi împartă prăzile...

[1] *Nefer* — soldat din armata turcă.

FRUMOASA IRINĂ

CUPRINS

La Curţile Nouă, din capăt de ţară,
Tremură din vârfuri plopi cu frunza rară…
Nu ştiu: mândrul soare străluci deodată,
Ori în prag frumoasa Irină s-arată?

În cosiţă-şi prinde garoafa-nflorită…
Pleacă la fântână şi vine zorită.
Şuieră mierliţa, strigă cucu-n leasă:
“Cucule, azi-noapte m-am visat mireasă…”

Pune jos oleacă albele cofiţe,
Scutură de rouă negrele-i cosiţe;
Cată peste umăr, inima-i îngheaţă:
Soarele pe dealuri s-a-nvelit în ceaţă…

Galbenă de spaimă vine-n fuga mare:
— Mamă! grea furtună ameninţă-n zare…
Negri ca păcatul nouri se ridică…
Inimioara toată mi-a-ngheţat de frică!

— Draga mamii, dragă! Vestea ta nu-i bună!
Nu-s nici nouri negri, nu-i nici grea furtună…
Ci păgânătatea într-acoace vine
Ca să mi te ceară, Irino, pe tine…

Creşte-n zare goana pulberii stârnite,
Zguduie pământul ropot de copite…
Aleargă prin casă bătrâna şi plânge,
Frumoasa Irină mânuţile-şi frânge:

— De-acu, mamă dulce, rămâi sănătoasă,
De te-a-mpins păcatul să mă faci frumoasă…
Fost-ar fi mai bine să mă-nghită iadul
Decât să mă vadă roabă Ţarigradul!…

… Spumegând se bate Dunărea pe maluri,
Caicul porneşte clătinat pe valuri,
Soarele preschimbă apele-i în sânge,
Frumoasa Irină se roagă şi plânge:

— Turcule, dă-mi drumul să mă-ntorc la mama,
Mi-am uitat pe masă salba şi năframa;
Mi-am lăsat acolo lada mea de zestre,
Şi-au rămas orfane florile-n ferestre…

Dunărea bătrână curge tulburată,
Frumoasa Irină stă îngândurată,
Şopotind se-ngână valurile-n spume,
Parc-ar tot striga-o cineva pe nume…

“Nu-i seraiul vrednic tu să-i fii podoabă!
Nu-i vrednic sultanul să te facă roabă!…”
Soarele se stinge scăpătat pe dealuri,
Şi-a pierit frumoasa Irină sub valuri…

… Iar de-atunci bătrânii spun că-n locul unde
Şi-a găsit copila mântuire-n unde,
Dunărea mi-aduce apă vecinic lină,
Ca să doarmă-n pace frumoasa Irină…

NOVĂCEŞTII

CUPRINS

La orânda-mpărătească
De la marginea pieţii,
Vezi lumina printre loduri
Până-n faptul dimineţii;
Venetici din lumea toată
Fac popas acolo sara...
Dairaua se mărită
Cu cimpoiul şi ghitara...

Trei voinici feciori de lele
Tăbărât-au pe-nserate;
Dairaua cu cimpoiul
Şi ghitara tac speriate...
Ţarigradul mi s-ascunde
Îngrozit, iar împăratul
Dă poruncă să-ntărească
Straja peste tot palatul...

Forfotesc iscoade multe
Ca să afle, să scornească:
Cine-s preaciudaţii oaspeţi
De la crâşma-mpărătească?
Pasămite să-i întrebe
Nu cutează nici un crainic.
Gâfâind se-ntoarce-n goană
La palat trimisul tainic:

— Înălţate împărate!
La Agniţa crâşmăreasa,
Trei străini descălecară

Şi de-abia-i încape casa.
Ca-ntr-un fund dogit de clopot
Tună-n gura lor cuvântul,
Şi pe unde calcă dânşii
Se cutremură pământul!

După mese s-aşezară
Câteşitrei şi, largi în spete,
Între umeri fiecare
A cuprins câte-un perete.
Nouă buţi de vin goliră,
Şi-ncă tot mai cer să beie,
Iar Agniţa crâşmăriţa
N-are vin să le mai deie!

— Duce-vă-ţi pe loc de-i spuneţi
Să le-aducă băutură
Şi-i plătesc eu cât o face
Cu asupra de măsură.
Doar aceia-s chiar Novacii,
Căpitani vestiţi în ţară:
Oastea mea fără de număr
N-ar putea să-i scoat-afară!...

DE CÂNTECE PARISU-I PLIN...

CUPRINS

De cântece Parisu-i plin
Ca marea de sirene,
Şi nu mai pleacă cei ce vin
Pe ţărmul mândrei Sene.

La Napoli, grădinile
Nu ştiu ce e zăpada,
Şi-n golfuri mandolinele
Îngână serenada.

Suspină ţitera-n Tirol
Când în tăcerea sfântă
Vreun orb moşneag în capul gol
Pe prispă stă şi cântă.

Zănatec ţipăt de viori
E-n veselele ciarde,
Cântarea asta-ţi dă fiori
Şi tremură, şi arde...

Dar creadă cine cum o vrea,
Cum crede să-şi aleagă;
Nu-s doine ca în ţara mea
Pe lumea asta-ntreagă!

MI-E DOR

CUPRINS

Mi-e dor de munţi... de Caraimanul
Pe veci acoperit de nor.
Mi-e dor de freamăt lin de brazi,
De murmur tainic de izvor,
Mi-e dor de tine azi!

Mi-e dor de toaca din vecernii,
Şi de tălăngi, de verde plai,
De jalnic fluier de păstor,
De mândru port, de dulce grai,
Mi-e dor de tine, dor...

CRONICARII

CUPRINS

Când mă cuprinde dor adânc de ţară
Şi n-am pe nimeni să-mi potoale dorul,
Iau cartea unde curge sfânt izvorul
De-nţelepciune şi tărie rară...

Citesc, iar gându-mi îşi întoarce zborul
Spre vremi de bărbăţie legendară,
De greu război şi de robie-amară;
Şi sufăr, şi mă bucur cu poporul.

Îmi cântă jalnic rostul nestatornic
Al tuturor măririlor din lume,
Miron Costin, vestitul mare vornic;

Boier de ţară, bunul Ion Neculce,
Oftând, strecoară printre lacrimi glume
Din zile vechi, şi-n grai nespus de dulce!

RĂZMIRIŢA

CUPRINS

Frânturi de oaste-aleargă pe-apucate.
Ard satele ... Departe se năzare
Un greu convoi cu strigăt de pierzare
Prin pâlcuri lungi de praf întunecate.

Catâri cu saci de bani, întregi bazare
De-arginturi, scule, repede-ncărcate,
Chervane vechi, căruţe cu bucate
Se duc spre munţi şi curg mereu din zare.

Sunt mari averi domneşti, strânsoarea, rodul
Atâtor lacrimi şi sudori cumplite, —
Se zguduie pe stâlpii şubrezi podul...

Străinătatea lacomă le-nghite...
Năuc se uită-n urma lor norodul —
Plâng la răspântii mame despletite!

REÎNVIERE

I

CUPRINS

Plutesc în aer glasuri fermecate,
Vestindu-mi pretutindeni primăvara!
Văzduhul scânteiază sub povara
Mărgăritarelor din cer picate...

Fugiţi departe, griji întunecate!
Vreau să trăiesc din zori şi până seara,
Şi vreau să cânt! Vreau să mă-mbăt de para
Eternă a iubirii nesecate.

Ca ciocârlia ce-n văzduh s-avântă,
Şi-acolo-n cer se leagănă şi cântă
Pân' ce-ameţeşte iar, căzând pe lanuri;

Aşa-n pornirea sfintelor elanuri
Se-nalţă sufletu-mi spre tine, Soare!
Şi cade iar din slăvi ameţitoare...

II

Iubesc, şi-mi pare că-i întâia oară!
Un tainic dor de viaţă mă îmbie.
Simt inima bătându-mi tot mai vie
Atunci când eu credeam că vrea să moară.

Uimit, dezgrop din suflet o comoară
Ce-ar fi pierit cu mine-n veşnicie;
Natura-ntreagă astăzi reînvie,
Mai falnică decât odinioară...

Veghează în noi porniri de viaţă nouă
Şi nici nu ştim cum izbucnesc deodată
Din depărtate-ascunse-adânci izvoare…

De-acum pot chiar să mor… Nu-mi fuse oare
Cea mai înaltă fericire dată?…
Puteri dumnezeieşti, osana vouă!

ADIO

CUPRINS

Aleargă trenul, zi şi noapte-aleargă!
Prin gări o clipă gâfâind petrece.
N-aşteaptă multă vreme semn să plece
Şi chiotă, şi-i gata iar să meargă!

Lung şuieră când peste poduri trece…
Carpaţii prind în zare să se şteargă…
Ce-i pasă lui?… Mă duce-n lumea largă!
Nici zmeul din poveste nu-l întrece.

Măreţul soare joacă printre nouri…
Sub ochii mei fug şiruri de tablouri:
Câmpii, şi văi, şi munţi, şi ape iară…

Ah, zi şi noapte zboară, zboară trenul,
Tot repetând în ropot viu refrenul:
“Adio dar! Adio, dragă ţară!”

ÎN TREACĂT

CUPRINS

Pe ţărm, acolo, mică şi curată,
O casă cu fereşti strălucitoare…
În glastre râde floare lângă floare,
Iar printre flori un alb profil s-arată…

Căpşorul blond într-aurit de soare
Se razemă de mâna dalbă… Iată!
Doi vineţi ochi în suflet mă săgeată:
Să fie numai o părere, oare?

Mi s-a părut că-mi povesteau o rugă…
O sărutare le trimit din fugă,
Căci trenul zboară iar, bătu-l-ar focul!

Stau trist la geam… Departe-n văi se pierde
Căsuţa albă cu podoaba-i verde…
… Şi poate-acolo m-aştepta norocul!

DIN PARIS

CUPRINS

Visez. Încet se face dimineaţă...
Sus, din mansarda — cuib de rândunică
Proptit de geam, mă uit în jos cu frică
La uriaşul adormit sub ceaţă.

În purpur mândru soare se ridică,
Luteţiei i-azvârle raze-n faţă!
Ceas neuitat! Privelişte măreaţă!
Aş vrea să zbor prin ferestruia mică...

Parisu-ntreg îmi cântă la picioare.
Şi nu e vis. Trăiesc. Biruitoare
Se redeşteaptă simţurile-n mine...

Ca fluture gonit din floare-n floare,
Alerg pe străzi voios... În seri senine
Stau de poveşti cu stelele vecine...

II

Vuiesc trăsuri, tramvaie, trenuri, care
Se-ncrucişează-n sus şi-n jos. Drumeţii —
Năluci — aleargă ca năvala ceţii
Pe bulevarde-n veşnică mişcare.

Luminile răsar prin galantare.
În praf de aur, din adâncul pieţii,
De pretutindenea beţia vieţii
Înalţă zgomotoasele-i altare.

Mă cred pierdut. În juru-mi râs şi glume,
Şi cântece, şi lume peste lume!
Visez că-not pe-un ocean de spume.

Căci curge-n clocot din ateliere
Potopul viu al gloatei uvriere
În vastele Parisului artere…

FARNIENTE

CUPRINS

Pe luncă sună coasa; jos pe vale,
Copii fac larmă, râd, se iau la trântă:
Pe creangă vesel un florinte-mi cântă…
Ce dulce-i glasul ciripirii sale!

Din păpuşoi un iepur sare-n cale:
Seninul zilei oare nu-l încântă?
Un foşnet lin de frunze-l înspăimântă
Şi fuge — parcă cerul se prăvale!…

Albine fierb; lăcuste, greieri saltă;
Ţânţari se bat; fug fluturi albi departe…
Bondarul singur zice ca din carte…

Eu însă zac pierdut în iarba-naltă,
Privind, cu ochii beţi de poezie,
A cerului albastră-mpărăţie!

HAIDUCUL

CUPRINS

Uşoare neguri cresc din porumbişte
Şi arde viu luceafăru-n tărie…
Izvoarele în liniştea pustie
Îşi tânguie eterna lor restrişte.

Dar brazii stau încremeniţi ca nişte
Oşteni în şir, visând o bătălie…
Un vânt uşor şi somnoros adie
Şi-n codru prinde frunza să se mişte…

Mierloiul sprinten şuieră o clipă;
Un sturz ştrengar îngân-o turturică;
Vestind noroc, departe cântă cucul…

Ce mândră sărbătoare se-nfiripă!
Doinind din frunză vesel, pe potică,
Se duce-n sus, prin aluniş, haiducul…

PINTEA

I

CUPRINS

Spun poveşti minuni destule
Despre Pintea Năzdrăvanul,
Spaima-ntunecatei cetini
Ce-mpresoară Caraimanul.
Mari isprăvi de vitejie,
Cunoscute poate vouă. —
Ascultaţi acu la mine,
Să vă spun şi eu vreo două…

Pintea, fraged copilandru,
La ciobani intrase slugă
Şi-l muncea întruna gândul
Cum ar face el să fugă:
Bacii lacomi nu o dată
Mi-l lipseau de prânz ori cină
Şi-l certau apoi în pilde,
Ca să-i caute pricină…

Într-o zi, umblând cu turma,
Întâlneşte-n cale-o zână:
— Bună vremea, măi voinice!
— Bună inima, stăpână!
— Spune-mi mie ce te doare
Şi de ce eşti trist la faţă?
Poate eu voi fi în stare
Să-ţi ajut cu vreo povaţă…

Pintea stă prostit şi râde…
Ce să-i zică?… Ce să-i ceară?

Mai nu crede, mai se-ndeamnă
Şi răspunde-aşa,-ntr-o doară:
— Dă-mi putere, sfântă zână,
Ca să-i bat pe toţi ciobanii!
I-aş snopi numai o dată,
De m-ar pomeni cu anii!...

— Dacă vrei să prinzi putere,
Du-te, Pinteo, de te scaldă
Colo-n iezer unde apa
E ca laptele de caldă...
Crişu lui! Nici mai aşteaptă
Altă vorbă de la zână,
Face cum i-a fost porunca
Şi se-ntoarce glonţ la stână...

Însă când ajunge-acolo,
Stă la gânduri şi se miră:
Ori crescuse el pe cale,
Ori ciobanii se chirciră!
Cu pitici aşa nevolnici
Tocmai el să-şi puie mintea?
Milă-i fu ca să-i mai bată,
Şi-a plecat în lume Pintea!...

II

Rătăcea acu prin codri,
Uluit de bucurie,
Şi, copil fără de grijă,
Dă să-şi facă jucărie.
Patru doage îşi alege,
Le-ntocmeşte, le-ncleiază:

Fluier cu răsunet mândru
Astfel îşi întruchipează.

Cu picioarele-atârnate
În văzduh, cum s-aşezase
Tocmai sus de tot, pe culmea
Unei stânci prăpăstioase,
Doamne, când la gură duce
Tulnicul întâia oară!...
Munţii clatină din vârfuri,
Codrii negri se-nfioară...

Ca purtaţi de vijelie,
Valvârtej aleargă norii,
Şi din bolţile tăriei
Cad străfulgeraţi prigorii;
Apele se-ndeasă-n ropot,
Tulburate peste prunduri,
Neguri răsărind se-nalţă
Din prăpăstii fără funduri!

Însă Pintea cântă, cântă!...
Tot mai mult cântarea-i place,
Până ce din ceaţă zarea
Prinde-ncet a se desface,
Iar când soarele deodată
Lumină tăria-ntreagă,
Colo-n plaiuri depărtate
Ce să vezi, măi frate dragă!

Nouă sate risipite
Peste-ntinderile zării

Se-nvârteau voios în horă
După sunetul cântării.
Ţupăiau bătrâni şi tineri…
Poate c-ar juca ş-acuma,
Dacă Pintea Năzdrăvanul
S-ar fi întrecut cu gluma!

TOAMNĂ

CUPRINS

Te uită, frunza pică irosită,
Şi vântul geme prohodind departe!
Puţină vreme încă ne desparte
De iarna tristă, prea curând sosită!...

Ca un palat pustiu, cu geamuri sparte,
Pădurea noastră tace părăsită:
Eu singur cânt cu vocea obosită
Şi trec prin încăperile-i deşarte...

S-au dus privighetorile măiestre;
Pustiu e cuibul blândei turturele...
Ah, unde-i şuierul mierliţei sure!

Pierdut din stolul mândrei lor orchestre,
Ce trist răsună cânturile mele
În liniştea adâncă din pădure...

UN CÂNTEC

"O, mamă, dulce mamă..."
EMINESCU

Aud un cântec. Vine de departe,
Adus de vântul serii, şi mă cheamă…
Nu-i plâns de fluier, nu-i suspin
de-aramă,
Nici glas de om… E dincolo de moarte…

Sunt alte lumi de care nu-mi dau seamă,
Viază-n noi, trăiesc în altă parte?
Ah, nu-s iluzii, nu-s păreri deşarte!
E doina ta cea dulce, dulce mamă!…

E vocea ta… Mă strigă câteodată
De sus, de-acolo unde nu-i durere
Şi unde toţi ne-om întâlni odată…

— De ce se zbate pieptu-mi cu putere?…
Vai, ce-ntuneric s-a făcut deodată
În jurul meu, — ce groaznică tăcere!

DEDICAŢIE

CUPRINS

M-apropiu din nou de dumbrava cea sfântă,
Să cad în genunchi la străvechiul altar.
O dragoste veche din nou mă frământă:
Îmi freamătă frunza, iar apele-mi cântă,
Şi toate ca-n vis îmi apar.

Ah, iar sunt copilul nebun de-altădată!
O floare, un flutur m-opreşte din mers.
Tot gândul mi-e farmec, simţirea mi-e beată,
Căci inima iarăşi porneşte să-mi bată
Şi bate-n cadenţă de vers!

PASTELURI

CUPRINS

I

E secetă, şi de căldură
Pe câmp porumbul se usucă,
Mor vitele în bătătură,
Şi norii vin... ca să se ducă...

Prin sat aleargă paparude,
Ţăranca apă le azvârle:
Îşi scutur pletele lor ude
Şi-s goale ca nişte şopârle...

Ţăranii-n cârciumă s-adună;
Pe câmp abia se mişc-o turmă,
Tânguitor talanga sună —
Ciobanul a rămas în urmă.

Cu cotul rezemat în bâtă,
El cată dus în depărtare,
Dar seceta posomorâtă
Se-ntinde fără de hotare...

II

Prin sat aleargă paparude
Şi se-nvârtesc în danţ vioaie:
Îşi scutur' pletele lor ude,
Cântând descântece de ploaie.

Un uliu sus, deasupra noastră,
Din aripi bate ostenit,

Pierdut în liniştea albastră
A cerului nemărginit.

Nori albi din zare se ridică —
Par minunate jucării;
Se-nşiră, se desprind, se strică
În praf de raze aurii...

III

Tresari din somn... Ce harmalaie?
Ţigani cu şatra — ce mai vrei?
În car, sub rogojina spartă,
Fumează, cântă, râd femei...

O droaie de copii în zdrenţe
Fac roată şi se bat, şi sar...
Dulăi bătrâni, cu limba scoasă,
Merg serioşi pe lângă car...

Se depărtează caravana...
De praf, abia o mai zăresc...
Câmpia aţipeşte iarăşi,
Doar greierii mai ţârâiesc...

IV

Printre mii de şatre albe
Vezi fanare în amurg,
Şi prin pulberea de aur
Oamenii pe uliţi curg.

Uruie trăsuri şi care
Tobe, trâmbiţe răsună;
Un balon scăpat se-nalţă,
Dus de vânt, jucând în lună...

Vine-un călăreţ în goană,
Sar lătrând în drum dulăii,
Râd suratele gătite,
Mână-n mână cu flăcăii;

Şi mi-e drag să merg cu dânşii,
Să-i privesc şi să-i ascult:
Lume veselă ca astăzi
N-am mai pomenit de mult!

La ovrei, în colţ, e cântec:
Joacă un băiat c-o fată,
Ţupăind, bătând în palme,
Căci a lor e lumea toată!...

V

Coboară seara pe câmpie...
Pe drum pustiu, un car cu boi
Se leagănă încet, departe...
Cresc nori de pulbere-napoi.

În car, îngână cărăuşul
Un cântec vechi şi trist nespus,
Ca o poveste-ntunecată
A veacurilor ce-au apus...

Şi cum se pierde-n umbra serii,
Mă-ntreb pe gânduri adâncit:
“Va răsări cândva şi steaua
Acestui neam nenorocit?...”

VI

Trece-n sus, pe plai în sus,
Un voinic pe-un murg călare.
Înapoi se uită dus
Peste mândrele hotare...

Dus el cată spre Ardeal,
Unde-o turlă-n fund străluce;
Murgul urcă greu la deal,
Pe voinic de-abia-l mai duce...

Neguri de brădet se-ntind...
Turla-n văi de mult e ştearsă.
Dar voinicul pribegind
Tot mai ţine faţa-ntoarsă...

VII

Pe câmpie nici un zgomot.
Din oraş abia străbate
Ca un murmur lin de-albine
Larma vieţii zbuciumate.

Jos, la tabără, s-aude
Glas întârziat de goarnă,
Câţiva călăraşi cu schimbul
De la sate se întoarnă.

Plini de praf, rupţi de-oboseală,
Legănaţi pe cai agale,
Trec pe drum ca nişte umbre
Şi doinesc încet de jale...

Nici un zvon apoi. Pustiul
Peste dealuri se întinde.
Câte-o stea clătinătoare
Candela-n văzduh şi-aprinde...

CÂNTEC DE PRIMĂVARĂ

CUPRINS

Înfloresc grădinile,
        Ceru-i ca oglinda;
Prin livezi albinile
        Şi-au pornit colinda…

Cântă coicârliile
        Imn de veselie;
Fluturii cu miile
        Joacă pe câmpie.

Joacă fete şi băieţi
        Hora-n bătătură —
Ah, de ce n-am zece vieţi
        Să te cânt, Natură!

CÂNTECE

CUPRINS

I

Singurel ca un haiduc,
În surghiun ca norul,
Cată mâine să mă duc
Şi să-mi las odorul.

Mâine plec în zori de zi…
Însă până mâine,
Vino mai aproape, — zi
Doina mea, stăpâne!

Doina cu păstorul, când
Prăpădise turma
Şi se duse tot cântând
Ca să-şi piardă urma…

II

Nu mai sunt pe luncă flori,
Văile-s deşarte,
Ţipă cârduri de cocori
Pribegind departe!

Şi văzduhul s-a-nnorat,
Ninge sus la munte —
Trec pe vale, la iernat,
Turmele mărunte…

Plâng tilingi, tălăngi răspund,
Soarele apune, —
Glas de bucium sună-n fund
Ca o rugăciune...

III

Boii stau în jug supuşi,
Gata de plecare;
Necăjiţii cărăuşi
Merg pe lângă care...

"Hăis şi cea!" — gem sub poveri
Carele greoaie;
Ieri ca azi, şi azi ca ieri;
Frig, şi vânt, şi ploaie...

Drumul e glodos şi greu,
Negura se lasă:
— "Ştie bunul Dumnezeu
De-om ajunge-acasă!..."

IV

Dragă codrule, te las...
Plec pe căi străine...
Chezăşie mi-a rămas
Inima la tine.

Tu m-ai învăţat să cânt
Din copilărie,
Şi de-atunci n-am pe pământ
Altă bucurie!...

V

Bate vânt din răsărit,
Veste neagră mi-a venit
Că la temniţă-n Bălgrad
Sunt trei fraţi de spânzurat...
(Cântec vechi)

Stau la Bălgrad trei fârtaţi,
Stau în închisoare:
Mâine-n zori sunt aşteptaţi
De spânzurătoare…

— Domnule, măria-ta,
Cel dintâi oftează,
Bun ai fi de-ai aştepta
Până mâini de-amiază…

Până maica mi-o veni,
Nu mă du la moarte,
Că de-acas-abia porni
Şi-i bătrână foarte!

— Domnule, măria-ta,
Zice altul iară,
Bun ai fi de-ai aştepta
Până mâini pe sară…

Am nevastă, copilaş;
Lung e drumul foarte;
Până intră în oraş,
Nu mă du la moarte!…

Cel din urmă-i asculta,
Împăcat cu toate:
— Domnule, măria-ta,
Iartă-i de se poate!

Ci de mine nu-ntreba:
Mie mi-e totuna
Mai vedea-voi mâini ori ba
Soarele şi luna!...

N-o să-mi plângă la mormânt
Maica ori nevasta,
Că străin am fost şi sânt
Eu pe lumea asta!

Numai cu o fată-n sat
M-am iubit o vară, —
Dar şi-aceea m-a lăsat
Şi mi-o măritară...

SĂRBĂTOARE

CUPRINS

Duminică, — se face dimineaţă.
Pe ulicioara ninsă şi plină de-ntuneric
Doar crivăţul, uncheşul cel nebun,
Îşi face mendrele şi zburdă-n voie,
Tot grămădind zăpada
În dreptul ferestruiei mici
Ca s-o astupe.
Dar ferestruia licăreşte vesel
Şi nu se lasă stinsă.

Acolo stă cizmarul meu.
Cu ochelarii vechi pe nas,
El bate cuie la lumina lămpii,
Iar meşteriţa răscoleşte focul.
Dar unde-i ucenicul?
Hai, întrebaţi voi crivăţul ce joacă
Şi suflă, nu se-ncurcă:
Pe ulicioara ninsă
De-un ceas se luptă amândoi
Ca să dezgroape din zăpadă
Un coş înnămolit.

Cizmarul mormăie un cântec
Bisericesc, pe nas.
Nevasta lui deretică prin casă,
Şi uşa se deschide mare.
Copilul intră plin de frig
Şi cu urechile-ngheţate,
Abia târând pe urma lui
Burtosul coş împodobit

Cu fel de fel de bunătăţi din hală!
Trei pâini, verdeţuri berechet,
Şi-un chil de carne!
S-a întâmplat minunea asta rară
În casa bunului vecin!

Copilu-şi suflă-n pumni, iar meşteriţa
Aşază pâinile după cuptor,
Se uită la moşneag şi — râde.
Moşneagul, peste ochelari,
Se uită la copil, l-ameninţă
Cu degetul şi — râde.
Ştrengarul mic se uită curios
La amândoi — şi râd toţi trei.

LA LUVRU

CUPRINS

Ce de popor în templul artei sfinte!...
Sub aste bolţi de veacuri consacrate
Mii de străini din ţări îndepărtate
Trec rătăciţi... Dar să luăm aminte...

Abia-ndrăznim să trecem înainte:
Eterne forme-n marmură-ngheţate,
Vechi pânze rupte din eternitate
Vădesc ce-naltţă omeneasca minte...

E-o lume-n veci de veci nepieritoare,
Comori pe care Cronos nu le-nghite:
Un Rafael, un Rubens, un Murillo...

În fund, senina Venus de la Milo...
— Dar ce te-ntorci şi nu m-asculţi, iubite?...
— Ce ochi albaştri! Cum o cheamă oare?

SPRE PRIMĂVARĂ

CUPRINS

Vor înflori curând
Pe coastă merii,
Şi va suna curând
Ceasu-nvierii.

Schimba-va bruma grea
În strop de rouă,
Ca să răsfrângă-n ea
O lume nouă:

Un cer aşa senin
Cum nu mai fuse —
Uita-vei orice chin
Din zile-apuse...

— Un flutur dă ocol
Cătând o floare.
Dar bate-aşa domol
Din aripi... moare...

De ce te prind fiori?
Ce gând te paşte?
— Vezi tu, e trist să mori
Când tot renaşte!...

GRUIA

CUPRINS

Baladă din popor

Jos, sub nucul uriaş,
Gruia adormise —
Doarme ca un copilaş
Legănat de vise.

Paloşu-i atârnă-n cui,
Aninat de-o cracă;
Murgul paşte-n voia lui,
De urât să-i treacă.

“Scoală, Gruio, drag copil,
Scoală, Gruio dragă!
Au nu vezi cum vin tiptil
Turcii şi te leagă?

Turcii vin ş-aduc cu ei
Funii de mătase,
Funii răsucite-n trei
Şi-mpletite-n şase.”

Bate vântul cătinel,
Pletele-i mângâie —
Turcii se-ngrozesc de el,
Strâng de căpătâie.

Bate vântul mai avan,
Pletele-i zburleşte;
Turcii plâng: “Aman! Aman!”
Gruia se trezeşte.

— Măi, dar greu ce-am fost dormit,
Zice şi se miră.
Ori păianjeni au venit
Şi mă înveliră?

Ia să mişc puţin din mâini,
Poate m-oi desface —
Alelei, pui de păgâni,
Nu veniţi încoace?...

Sar frânghiile în trei
Şi plesnesc în şase,
Turcii fug ca vai de ei,
Fug cu moartea-n oase.

Saltă Gruia şi — hai-hui! —
Sus pe cal s-aruncă,
Clocotă pe urma lui
Şapte văi şi-o luncă,

Tropotă copitele,
Pulberea o scurmă —
Turcii-şi pierd săritele
Alungaţi din urmă.

Surpă Gruia schelele,
Coborând la vale —
Turcii-şi pierd giubelele
Şi papucii-n cale.

Dunării fac turcii vad,
Trăsnet este Gruia.
Şapte popi la Ţarigrad
Cântă: “Aleluia!”

RUGĂ

CUPRINS

Uliţele-nnegurate
Luna în argint le-mbracă,
Limpede un clopot bate
Straja cea dintâi...

În grădină doarme floarea,
Doarme fluturul pe floare;
Până şi privighetoarea
A tăcut acum...

O, natură, împrumută-mi
Din odihna ta o clipă —
Vino, dulce somn, sărută-mi
Ochii obosiţi...

CÂNTEC

CUPRINS

Stă copila-n poartă
Cu mâinile-n poală,
Tristă ochii-şi poartă
Pe uliţa goală.

— Rândunică dragă,
Ce veşti ai de-acasă?
Dar tu zbori pribeagă
Şi seara se lasă.

Zbori în lumea mare,
Şi nu eşti de vină
Că nu ştii ce-amar e
De-o fată străină…

CÂNTECUL

CUPRINS

Reminiscenţă

Un haiduc trecea prin crâng,
Singur-singurel cu dorul,
Păsările ciripeau,
Vesel murmura izvorul.

Şi mergând aşa, ca-n vis,
Mândra-i vine-n gând deodată,
Gându-i se preface-ncet
Într-o doină legănată.

Trece-aşa, cântând, în sus
Şi dispare la răscruce,
Dar izvorul murmurând
Mai departe doina-i duce,

Până unde, sub stejar,
Se deşteaptă vânătorul,
El repetă fermecat
Doina ce-o cânta izvorul;

Echo ce dormea-n păduri
Îl aude şi-i răspunde:
Şi pe şuierul de vânt
Doina la păstor pătrunde.

El o zice din caval
Mai duios, cu jale multă,
Şi cu ei o duc spre sat
Doi drumeţi cari îl ascultă.

O-ntâlnesc nişte feciori
Când se-ntorc de la fâneaţă,
Fetele torcând la porţi
Prind de veste şi-o învaţă.

Şi din gură-n gură-acum
Umblă doina cea pribeagă,
Iară azi o cântă toţi,
De răsună ţara-ntreagă!

LA FEREASTRA SPRE LIVADĂ

La fereastra spre livadă
Din copită murgul bate,
Frâu de-argint să-i scot din ladă,
Scumpă şea să-i pun în spate,
Să pornim iar împreună
Peste văi şi peste plai,
Că s-a-ntors iar vremea bună
Stai, murgule, stai!

Murguleţ, coamă rotată,
Stai pân' iese luna nouă,
La mândruţa sprâncenată
Să trimit o slovă-două,
Ori pe soare, ori pe lună,
Ori pe nor, ori pe senin...
Ori să mergem împreună?
Lin, murgule, lin!

Murguleţ, fii bun şi-adastă
Să-mplinesc frumoasă slova,
C-a veni şi vremea noastră
Să ne ducem la Moldova.
La Moldova cea bătrână,
Unde ne-a-ngriji ca-n rai
Mândra mea şi-a ta stăpână...
Hai, murgule, hai!

ICOANE DIN CARPAŢI

(Fragmente)

CUPRINS

I

Un şuier lung — gem osii ferecate —
Un strigăt viu — nebun de libertate!
Pe roţi uruitoare
Vagoanele urnite
Alunecă uşoare
Mai iute, mai grăbite,—
Dar inima-mi nebună
Mai iute-ar vrea să meargă,
Şi bate-n piept, să-l spargă,
Să zboare-n lumea largă
De-atâta voie bună!

Griji amărâte, zbuciumări deşarte,
Vă las de-acum!
Vă las cu bine! La o parte!
Voi n-aveţi ce-mi căta la drum!
Pieriţi, întunecate duhuri!
Sunt liber ca ciocârlia-n văzduhuri!
Îmi flutură părul în vânt,
Şi cânt, —
Mă cheamă-n zare munţii, munţii mei!
Ce dor, ce dor adânc mi-era de ei!

Ce dor i-a fost poetului
De freamătul brădetului,
De murmurul izvorului,

De fluierul păstorului,
De glasul păsărelelor
Şi de vecinul stelelor —
De vârful Caraimanului,
Ce dor, ce dor i-a fost sărmanului!...

II

Stă Caraimanu-nnegurat
Moşneag în veci cu fruntea sus;
Slăvitul zilei împărat
Încet se lasă spre apus.

Şi cum se uită la moşneag,
Se mai opreşte-o clipă-n loc:
I-azvârle cu un zâmbet drag
Pe frunte-un diadem de foc.

Iar după culmi doi nouraşi,
Urcând tiptil, în zare, sus,
Râd răsfăţaţi şi drăgălaşi,
Privind idila din apus.

III

Fânu-i strâns, şi de pe luncă
Oamenii spre casă vin.
Lacrimă de-argint, scânteie
Steaua serii în senin.

Văile-alburesc în zare,
Satul se-nveleşte-n fum.
Cel din urmă car răscoală
Colbul adormit pe drum.

Dulce şi încet se-ntinde
Tihna pe pământ şi-n cer…
Sus pe deal răsare luna,
Melancolicul străjer.

IV

Din culmea Vârfului-cu-Dor
Mă uit în zări senine
Şi iar m-apucă aprig dor,
Odorul meu, de tine.

Departe, peste munţi şi văi,
E casa ta cea mică…
Sunt duşi în sat părinţii tăi,
Şi-n prag stai singurică…

Că nu-s un vultur… să mă salt
Din plaiurile-aceste,
Şi ca un fulger din înalt
Să cad fără de veste,

Şi să te iau cu mine, sus,
Şi să te duc la mine,
Departe, unde lacrimi nu-s,
În zări în veci senine.

V

Este ceasul când truditul
Muncitor voios aruncă
La o parte grija zilei
Şi uneltele de muncă,
S-au întors de la păşune
Liniştitele cirezi,
Umbre cresc pe nesimţite
Prin grădini şi prin livezi.

Dar un zvon de mii de glasuri
Umple zarea fără veste:
Craiul zilei, stând s-apună,
A încremenit pe creste.
Văile răsună toate,
Dealurile viu răspund
Şi vijelios se-nalţă
Pulberea departe-n fund.

Sună dealul, valea sună,
Stă văzduhul să se spargă
De tălăngi nenumărate
Ce izbesc în bolta largă,
Căci coboară de la munte
Oile, şi curg puhoi,
Cu un greu potop de ceaţă
Înainte şi-napoi…

Un berbec cu coarne-ntoarse,
Tacticos şi prea cuminte,
După gât c-un clopot mare,

Merge singur înainte.
Pe la margine dulăii;
Urecheatul, la mijloc,
Cu desagii grei în spate,
Anevoie-şi face loc.

Iar prin pulberea de aur
Tocma-n capul celălalt
Creşte umbra-ntunecată
A ciobanului înalt:
Cu căciula într-o parte,
El păşeşte plin de falǎ,
Seara purpurie-i schimbă
Zeghea-n mantă triumfală…

VI

DOINA

Se tânguiesc
        Tălăngi pe căi,
Şi neguri cresc
        Din negre văi,
                Plutind pe munţi…
        La făgădău,
        La Vadul-Rău,
        Sus, la răscruci,
        Vin trei haiduci
                Pe cai mărunţi…

Grăiesc încet…
Un scurt popas —
Şi spre brădet
Pornesc la pas
Cei trei călări…
Sus, peste plai,
Tăcutul crai
Al nopţii reci,
Umbrind poteci,
Se-nalţă-n zări…

Şi neguri cresc,
S-anină-n crăngi; —
Se tânguiesc
Şi plâng tălăngi
Pe căi pustii…
Se duc uitaţi
Cei trei fârtaţi,
Săltând în şa,
Plutind aşa,
Ca trei stafii…

Dar când ajung
La cotituri,
Un chiot lung
Din mii de guri
Dărâmă stânci…
Haiducii mei
Doinesc toţi trei:
Şi clocotesc,
Şi hohotesc
Păduri adânci…

VIII

CUPRINS

CU FRUNTEA-N MÂNA ALBĂ...

Cu fruntea-n mâna albă rezemată,
Cânta frumoasa fată la fereastră,
Cânta de dor,
Şi glasu-i dulce şi tremurător
Se înălţa în liniştea albastră
A luminoasei nopţi de vară...
Căci era noapte-adâncă, albă, clară
Şi trist cânta copila, fermecată
De linişte şi de singurătate...
Şi singură se asculta cântând,
Şi nu sfârşea un cântec jumătate,
Că altul îi venea mereu în gând.
Şi nu ştia nici ea de unde vin
Aceste triste cântece uitate...

Cânta de dor şi chin,
De lacrimi tăinuite în tăcere,
De zile de zbucium şi nopţi de veghere,
Şi de chemări, de patimi neînvinse
În deznădejdea braţelor întinse,
De ani pustii de lungă aşteptare,
De zilnice-amăgiri,
Şi hohote de plâns la deşteptare...

Încremenise brazii ascultând
În linişte... pe uliţi — nici un pas...
Doar Prahova cea fără de popas
Curgea în vale,
Amestecând în al copilei glas
Tot murmuru-necat al apelor sale...

IX

Jos, între care,
Vitele rumegă;
În depărtare
Văile fumegă.

Dorm muncitorii
Pe lângă focuri:
Apele morii
Murmură-n scocuri.

Scapără stelele…
Ceasul în care
Dănţuie ielele
Lângă izvoare…

Sprintene, vesele
Peste coline
Joacă miresele
Apelor line.

XI

Fantastic norii se-nveşmântă,
Străpunşi de suliţi lungi de aur
Şi ca-ntr-un lac de sânge creşte
Întreaga zare-nspre coclaur.

Semn de război!… Un glas de bucium
Din văi mă face să mă speriu…
Visam, Austrie, că-n flăcări
Se darmă vechiul tău imperiu…

CÂND SEARA ÎN CEASURI DE SINGURĂTATE...

CUPRINS

Când seara-n ceasuri de singurătate
Îmi sprijin fruntea visător pe mână,
Poveşti străbune, cântece uitate,
Cu glasuri de tilinci îndepărtate,
Îmi amăgesc iar gândul şi mă-ngână,
Şi-atunci te văd plutind surâzătoare
Din negura de vremi băsmuitoare…

Eşti tu, izvor de nouă poezie,
Prilej de gânduri vechi, urzite iară,
O, drăgălaşă muză populară!
În ochii tăi e cer senin de vară,
Şi fermecata mea copilărie
Mi-o readuci, de tine-ademenită…
Fii dar la vatra mea binevenită!

Ca-n alte vremi şi-acum fă să coboare
Asupră-mi iarăşi liniştea dorită,
Să uit de tot, uitat de-orice ispită,
Să-mi pară lumea pajişte-nflorită,
Şi orice zi să-mi fie sărbătoare,
Să pot trăi, străin de glasul urii,
Ca un copil cuminte al naturii…

TERŢINE

CUPRINS

Aş vrea să cânt, să-mbrac în mândre rime
Norocul rar ce-n cântec nu încape,
Că nu e vers pe lume să-l exprime,

Ci ca-ntr-un murmur nesfârşit de ape
Ce se revarsă-n valuri de-armonie.
Din mii de glasuri ce-l vrăjesc de-aproape.

Sărmanul suflet cearcă, şi nu ştie
Ce ton să prindă, ce cuvânt s-aleagă,
Căci toate-l cheamă,-l strigă şi-l îmbie...

Iar eu stau mut, — şi-aş sta vecia-ntreagă
S-ascult uimit la glasurile-acele,
Privind în ochii tăi albaştri, dragă —

Vis întrupat al visurilor mele!

NÜRNBERG

CUPRINS

Pe lângă ziduri vechi de vechi palaturi
Trec adâncit în gânduri, pe-nserate…
Pe-aici cântau demult fântâni curate,
Râdeau grădini cu înflorite straturi.

Azi sunt ruini, şi gându-abia străbate
În negura acelor negre leaturi…
Dar de mă-ntorc şi cat, pierdut, în laturi,
Le văd şi-acum acolo-n vis pe toate.

Acel ce astăzi numele mi-l poartă
A mai trecut pe sub aceeaşi poartă?
A mai trăit, acuma ani o mie,
O altă viaţă, neştiută mie?
Adesea iarna când natura-i moartă,
Ne-mbat-un miros vag de iasomie…

[MERGEAM ÎN ÎNTUNEREC ŞI FĂRĂ NICI O ŢÂNTĂ]

CUPRINS

Mergeam în întunerec şi fără nici o ţântă,
Cu fruntea încreţită, cu ochii în pământ,
Să plâng de mult uitasem, uitasem chiar să cânt,
Căci fericit e-acela ce plânge-amar sau cântă
Atuncea când se simte mai trist şi mai înfrânt!

Şi ai venit odată cu mândra primăvară,
Tu, primăvară mândră a vieţii mele, Li!
Cum te văzu pribagul, pe loc se-nveseli.
Şi soare-n cer s-aprinse, şi ciocârlii cântară,
Şi-un rai de viaţă nouă deodată ne-nveli.

Şi s-a pătruns de farmec fiinţa mea întreagă
Când tu mi-ai spus o vorbă şi mi-ai şoptit
cu drag…
Eu mă duceam spre moarte, tu m-ai întors
din prag…
— Fii binecuvântată pe cât îi eşti de dragă,
Stăpână adorată a fostului pribag!

GRĂDINA MORŢII

CUPRINS

Ţi-aduci aminte de grădina morţii?
Era-n amurg, când ziua se îngână
Cu noaptea, şi, ţinându-ne de mână,
Lăsasem paşii noştri-n voia sorţii.

Mergeam domol, vorbind în taină, până
Ne-am pomenit deodată-n faţa porţii,
Şi-ntrarăm în lăcaşul unde morţii
Dorm înfrăţiţi de veşnica stăpână.

Ameţitor plutea-n răcoarea serii
Mireasma florilor de pe morminte,
Şi pătrundea fiinţa noastră-ntreagă.

Înfioraţi de farmecul tăcerii.
Tăceam şi noi... Mai ţii tu încă minte
Întâia noastră sărutare, dragă?

ZMEOAICA

CUPRINS

— Zoreşte-ţi fugarul, o, drag Făt-Frumos!
Zoreşte-ţi fugarul şi-aţine-te bine!
Căci iată Zmeoaica cu chipul hidos
Pe urmele noastre pornit-a şi vine
Purtată în goană, ca norul de vânt,
C-o falcă în cer şi cu alta-n pământ!

— N-ai teamă, copilă de crai, căci cu noi
E Galben-din-soare, copilă, n-ai teamă!
Aruncă năframa cea scumpă-napoi,
Să crească un codru năstruşnic de-aramă:
Pân' dinţii Zmeoaicei, rozând, s-ar toci,
Noi fi-vom departe, departe de-aci!

— Zoreşte-ţi fugarul, o, drag Făt-Frumos!
Nu simţi tu dogoarea arzându-te-n spate?
E crunta Zmeoaică cu chipul hidos:
Rozând la copaci, prin pădure străbate.
Ea vine cumplită, cu părul vâlvoi,
Şi dacă ne-ajunge, Aman e de noi!

— N-ai teamă, tu, mândră copilă de crai,
N-ai teamă, al inimii mele tezaur!
Aruncă-i tu pieptenul de-aur ce-l ai,
Pe loc să se facă un munte de aur.
Ah, iată-l cum creşte cu vârful în cer —
Să-l roadă Zmeoaica cu dinţii de fier!

— Zoreşte-ţi fugarul, o, drag Făt-Frumos!
Căci muntele, iată, se clatină, crapă:
Zmeoaica cumplită, cu chipul hidos,
Prin borta deschisă se vâră şi scapă.
Ea varsă catran şi pucioasă pe nări,
N-auzi tu vâlvoarea cum clocote-n zări?

— N-ai teamă, tu, scumpă copilă de crai!
N-ai teamă, căci leac îi găsim noi îndată;
Aruncă-i oglinda vrăjită ce-o ai,
Să crească o baltă adâncă şi lată:
Căci apa cea lată va pune hotar
Pe care-o să-ncerce să-l treacă-n zadar!

— Zoreşte-ţi fugarul, o, drag Făt-Frumos!
Se-ntunecă cerul, pământul vuieşte.
Te uită! Zmeoaica cu chipul hidos
Se zbate-n mocirlă şi se zvârcoleşte.
Ea urlă turbată şi-azvârle spre noi
Cu ghearele-i hâde bucăţi de noroi!

— N-ai teamă, tu, dulce copilă de crai!
Acolo rămâne de-acum înainte!
Noi însă trecut-am pe celălalt plai,
În lumea de visuri curate şi sfinte!
Înlănţuie-mi gâtul cu braţul tău drag!—
O, las' să ne ducă fugarul pribag!

CÂRLOVA

CUPRINS

Văzut-aţi voi, când primăvara vine,
Acele flori plăpânde, delicate,
Care,-nflorite-abia, mor împăcate,
Vestind albastrul zilelor senine?

Aşa poetul unor vremi uitate
Solit a fost de armonii divine
Ce-au fermecat o clipă din ruine
Târgoviştea cu vechile-i palate.

Cu el venea o-ntreagă primăvară
De cântece, dar fu ursit să piară…
Trist sol sfios al zărilor albastre,

Simţind că moartea timpurie-l darmă,
Aruncă-n zorii deşteptării noastre
Întâiul glas de trâmbiţă de-alarmă!

GORUNUL LUI HORIA

CUPRINS

Străjer străvechi şi plin de bărbăţie,
Gorunul uriaş spre ceruri cată...
La umbra lui, pe-o noapte-ntunecată,
Trei căpitani şi-au fost jurat frăţie.

Ei s-au legat cu inima curată
Să-şi mântuiască neamul de robie.
Luptară dârji, dar, prinşi prin viclenie,
S-au săvârşit — martiri-eroi — pe roată.

Trecură ani... Cumplit ofta iobagul
În lanţuri şi mai crunte ca-nainte,
Îngenuncheat de cei atotputernici,

Când, iată, tânăr crai ridică steagul...
Şi sub gorun aceleaşi jurăminte
Răsună: "Moarte domnilor nemernici!"

*

Dar n-au vrut cei de sus să-l înţeleagă
Şi, după mari izbânzi şi zile-amare,
Într-o colibă, făr-o lumânare,
S-a stins, pustie, viaţa lui pribeagă.

Îl îngropară sub gorunul mare,
La umbra-i, ce-i fusese-aşa de dragă,
Pe când ai lui umplură lumea-ntreagă
Cu-al doinei vaier fără de-alinare.

Bătut de ploi, de nopţi vijelioase,
Cercând zadarnic pe urmaşi să-i cheme
La lupta nouă, stăruie şi azi

Gorunul falnic, neînfrânt de vreme,
Ci trist îşi pleacă crengile-i stufoase,
Umbrind mormântul marelui viteaz.

*

Ce-nseamnă însă-a cerului mânie!
Ce-nseamnă norii vajnici ce s-adună?
Gorunul azi mai greu din ramuri sună,
Parc-ar voi eroul să-şi învie!

În hohote de plâns ar vrea să-i spună
C-ai lui uitară drept şi datorie;
El cere-un semn din ceruri, să-i îmbie
La luptă sfântă, ca în vremea bună...

Şi iacă! Trăsnet zguduie gorunul
Şi val de crengi acopere mormântul,
În care mândrul Crai îşi doarme somnul...

Ci toţi stau muţi, şi n-a-nţeles nici unul:
Zadarnic Domnul şi-a rostit cuvântul,
Căci au pierdut credinţa lor în Domnul!

DOI PRIETENI

CUPRINS

S-a stins pe uliţi cel din urmă zvon.
Arar un pas răsună monoton
Pe trotuarul luciu şi pustiu…

La colţ, în umbră, micul vizitiu
Aşteaptă un tramvai întârziat:
El şi căluţul lui, doi bieţi fârtaţi,
Bătuţi de vânt şi ploi,
Ce bine se-nţeleg ei amândoi!

Pe după gât el i-a trecut un braţ,
Şi fruntea şi-a-ngropat-o-n coama
Tovarăşului credincios şi blând…

Iar calul, nemişcat şi el de teama
Să nu-i alunge visul prea curând,
Ciuleşte doar urechea, când şi când,
În liniştea târzie ascultând…

Şi ninge peste ei şi nu-şi dau seama.

ŞINCAI

CUPRINS

Din vechi hrisoave, din scripturi bătrâne
Strângând de-a valma note pentru Hronic,
Aşa-l văd eu pe tânărul canonic,
Istoricul semeţ şi dârz de mâine.

Când cei puternici l-agrăiau ironic,
El nu ştiu mânia să-şi înfrâne.
Mişei, l-au prigonit, l-au scos din pâine,
Dar n-au înfrânt curajul lui demonic.

Ca Dante, nenţeles, pribeag prin sate
Îl văd apoi purtând, trudit de cale,
Gigantica sa operă în spate,

Întreg trecutul naţiunii sale:
Un alt *Infern*, mai crunt, mai plin de jale,
Căci toate-n el erau adevărate!

CÂNTEC DE LEAGĂN

CUPRINS

Corinei

Hai, odor, hai, păsărică,
Dormi, o, dormi fără de frică,
Să te-alinte
Moş cuminte
Şi să-ţi cânte-ncetinel:
“Mugur, mugur, mugurel…”

Îngeri vin tiptil şi-alene
Să te mângâie pe gene
Şi mi-ţi leagă-n
Dulce leagăn
Fraged trupuşor de crin,
Ca s-adormi frumos şi lin…

Ce tresari?… Nu-i nime, nime…
Linişte şi-ntunecime,
Doar zefirul
Musafirul
Cel şăgalnic şi pribeag
A trecut pe lângă prag…

Şi-a trimis o gâză mică
Să-ţi aduc-o scrisorică
Şi să-ţi spună
Noapte bună,
Că şi el, sătul de drum,
Merge să se culce-acum…

SONET MODERN

CUPRINS

Se-ntinde fără de hotar câmpia
În visul liniştii de-amiaz furată...
Doar, ca o liră-n aer spânzurată,
Sus, cântă, nevăzută, ciocârlia.

Dar ce nor alb departe-n drum s-arată?
Tot vine, creşte, parcă vijelia
I-ar da avânt şi i-ar spori tăria
Cum trece vâjâind ca o săgeată!

Săltând în fuga roţilor pripite,
Ca şi un monstru cu-aripi înmiite,
Căruţa Modei piere la răspânte...

A izbutit doar câteva clipite
Măreaţa pace-a firii s-o-nspăimânte...
Sus, ciocârlia n-a-ncetat să cânte.

SOMNUL LUI CORBEA

CUPRINS

Din bătrâne basne ştiu de-o închisoare,
Peşteră adâncă, văduvă de soare,

Aerul, de-o poştă, l-otrăvesc bureţii,
Mucegai de veacuri spânzură pereţii,

Şi-năuntru doarme Corbea somn de vrajă,
Duhuri necurate lângă el ţin strajă.

Doarme uriaşul, răsturnat pe spate,
Ferecat în lanţuri pline de lăcate,

Barba-l înveleşte ca un strat de iarbă,
Viperi şi şopârle i-au clocit în barbă...

Şi-nchisoarea-i largă de-ar cuprinde-o ţară,
Totuşi lui i-atârnă picioarele-afară,

Ba mai pe-ndelete dacă s-ar întinde,
Două ţări alături ar putea cuprinde...

Însă Corbea doarme... Pân' să se deştepte,
Mult amar de vreme trebuie s-aştepte!

Doar abia pe geană de-l atinge-o rază.
Doamne, lume nouă, cum îngheţi de groază!

Doar prin somn de-şi mişcă trupul într-o parte,
Lanţurile-i grele zuruie departe,

Şi-o zbughesc prin găuri viperi şi şopârle...
— Hai, săracă lume, cum o să te-azvârle!

O VIAŢĂ

În amintirea lui Ştefan Petică şi a altora

Târziu se face ziuă, curând se face seară
În odăiţa scundă din strada solitară.
Hârţoage prin unghere şi patul la perete,
Iar lângă pat, pe masă, hârtii împrăştiete,
Şi-n negură eternă, o lampă mititică
Abia îngân-o rază, de-ai crede că i-e frică...
Ci totuşi nopţi de-a rândul, ea arde cu credinţă,
Şi zarea ei hrăneşte o dulce suferinţă
În ceasurile triste de grea singurătate,
Când numai vântul plânge pe uliţi depărtate...

Atunci ea luminează pe-un tânăr stând la masă
Cum scrie şi citeşte sau câteodată-şi lasă
Încet pe mână capul... Şi cine ştie unde,
În care lumi şi vremuri gândirea lui pătrunde,
Când cată-n zarea lămpii ce-alăturea veghează
Şi-i încunună fruntea cu firava ei rază...

Dar câteodată lampa, sătulă de veghere,
Îşi pâlpâie-n feştilă lumina care piere
Şi umbre cresc şi joacă pe ziduri şi podele...
Tresare visătorul atunci privind la ele,
Oftând închide cartea sau lasă manuscrisul,
Ca-n aşternut să-şi toarcă pe întuneric visul...

A doua zi se scoală, se-mbracă şi se duce,
Dar parcă nu prea ştie cam încotro s-apuce,
Şi-nfrigurat se-ntoarce în fiecare seară

În odăiţa scundă din strada solitară...
... Voi mă-ntrebaţi acuma, fireşte: cine-i oare
Acest copil sălbatic, cu fruntea visătoare,
Adus de mine-n versuri cu artă-aşa subtilă,
Că, zugrăvindu-l, însumi i-am suspinat de milă?...

"O, l-am ghicit!" va spune drăguţa domnişoară,
Oftând şi ea la rându-i, căci nu-i întâia oară
Când îi răsare-n minte duioasa cunoştinţă,
Cu părăsita casă şi viaţa-n suferinţă,
Această arătare din vechile poeme,
Ce nu cunoaşte ţară şi nu cunoaşte vreme,
Acest erou romantic visat şi zi, şi noapte
De brudnicele fete cu minţile necoapte...

"Îl ştiu şi eu! va zice băcanul cel simpatic.
E vreun "împuşcă-n lună", un tânăr uşuratic
Ce scrie cărţi cu versuri, — ei şi?... ce-mi pasă mie,
Că eu doar nu sunt membru de la Academie,
Să stărui ca să-i deie vreun premiu, la-mpăcare,
Şi-apoi câţi fac oferte şi care mai de care!"

Nu, scumpă domnişoară, nu chir Sotir, băietul
De care este vorba nu face pe poetul,
Şi chiar de umple-adesea caiete-ntregi cu rime,
Vă jur că până astăzi nu le-a citit la nime.
E drept că trece strada cu paşii cam nesiguri.
Şi ochii câteodată îi ard aprinşi de friguri,
Şi e cam tras la faţă, şi pare cam anemic,
Şi nici nu cred să aibă vreun titlu academic
(Căci titlurile astăzi la toţi le-astupă gura),

E drept că se ocupă chiar cu literatura,
Dar… n-are mândre plete şi nu-i croit la modă,
Şi dacă-n haină poartă vreun cântec sau vreo odă,
Nu-s închinate totuşi puternicilor zilei,
Cum a făcut deunăzi poetul Mercantili,
Nici nu discută artă în colţ de cafenele
Şi are-o sfântă frică de proşti şi versuri rele.
El este, cum s-ar zice, un tânăr oarecare,
Copil preacumsecade, cu multă aplecare
La-nvăţătură: poate ar fi ajuns departe,
Dar pân-acum, sărmanul, nu-avu, pesemne, parte…

Crescut la umbra unei biserici vechi, la ţară,
Aţi înţeles că nu e măcar nepot de vară
Al vreunui stâlp al ţării, şi, prin urmare, nu e
Împins de spete scara măririlor s-o suie…
Pârinţii lui muriră departe, în bordeiul
Deasupra cărui, singur, mai stă de strajă teiul
Ce i-a umbrit străbunii în zile mai senine…
La umbra-i primitoare era aşa de bine!
Dar, din copilărie rămas orfan, băiatul
A fost silit din vreme să-şi părăsească satul
Şi la oraş el însuşi pe sine să se crească,
Cum cresc mai toţi orfanii în ţara românească.
Azi dă în familii lecţii şi scrie la gazetă,
Ducându-şi viaţa-n studiu şi linişte discretă.
Mai greu e însă iarna: doar la-nceput de lună
O muzică de flăcări în sobă-i dacă sună
Şi-aruncă prin odaie un zâmbet cald ce-mbracă
Într-o lumină dulce fiinţa lui săracă,
Încât chiar şi surtucu-i, ieşit de ploi şi soare,
Îşi ia atunci un aer voios, de sărbătoare…

Încolo, totdeauna atotstăpân e gerul.
Zadarnic soba veche mai străjuie ungherul,
Şi-adesea îi îngheaţă cerneala-n călimară…
Dar viaţa asta totuşi nu i-ar părea amară,
De n-ar cunoaşte lumea cum este prea de-aproape,
Şi-n ea n-ar fi nici oameni mişei, nici versuri
şchioape…

Deci, cum venea spre casă, într-un amurg de
toamnă,
Îl ia cu frig din spate… El, neştiind ce-nseamnă,
Nu vrea să bage-n seamă că nu-s chiar semne bune…
Dar nopţile şi lipsa încep să se răzbune:
O boală nemiloasă, încet, pe-ascuns, îl sapă,
Şi iată-l, stins şi palid, păşind tăcut spre groapă.
E obicei acuma să faci s-apară-o zână
Ce vine-nduioşată… iar diafana-i mână
Să-i netezească fruntea cu dragoste de soră,
La viaţă rechemându-l în cea din urmă oră….

Ci zâna nu s-arată în chilioara tristă…
De unde să s-arate, mă rog, când nu există?
Aşa, o vreme dânsul boleşte din picioare
Şi nimenea pe lume nu l-a-ntrebat ce-l doare,
Pân' ce-ntr-o dimineaţă vecinii mi-l aflară
Mort în chilia scundă din strada solitară…

O, Doamne, câte visuri şi-avânturi mari înfrânte
Pe veci sunt osândite cu el să se-nmormânte!
Se spulberă-n risipa ţărânii o comoară,
Şi nu-i întâiaşi dată, nici cea din urmă oară.
Câţi tineri ca şi dânsul nu cad aşa, victime,

Că nime nu-i cunoaşte, şi nu-i iubeşte nime,
Ca florile plăpânde ce n-au decât o vină:
S-anunţe primăvara că trebuie să vină…

Dar eu n-acuz pe nimeni de-această nedreptate!
Nu osândesc pe nimeni. Ştiu că-n societate,
Ca şi-n întreaga fire, este-o economie
De forţe ce se leagă, că unul dintr-o mie,
Când nu-şi găseşte locul, de aur fie-i versul,
De dragul lui o lume tot n-o să-şi schimbe mersul.

Nu osândesc pe nimeni, pe nimeni, o repet.
Ce-am vrut să spun atuncea în versurile-aceste?
V-am spus adevărata şi jalnica poveste
Cum se încheie-adesea o viaţă de poet!

UNUI TÂNĂR

CUPRINS

Departe, pân' la mine, blând,
Înâiul vers al tău pătrunde;
Uimit plec fruntea, şi-ascultând,
Tristeţea nu mi-o pot ascunde.

Te văd la masa ta de scris
Şi simt credinţa ta ce leagă
De orice gând un mândru vis,
De orice vis o lume-ntreagă!

Aşa ca tine-am fost noi toţi,
La vârsta când, robit deşartei
Iluzii, socoteşti că poţi
S-atingi vreodată culmea artei.

Dar prea e dulce, prea-i duios
Şi-atâta-ncredere respiră
În plânsetu-i melodios
Întâiul tău acord de liră…

O, nu mă-ndur să te dezmint,
Şi trist, cu fruntea înclinată,
Ascult străvechiul cântec sfânt
Ce l-am cântat şi eu odată…

TĂLĂNGI

CUPRINS

S-aud pretutindeni tălăngile sunând,
Plâng unele cu larmă şi altele-n surdină,
Răspund şi dau de ştire că turmele-n curând
Vor coborî la şesuri…

În galbena lumină
De-abia le-auzi cum sună, mai jos, tot mai departe…
Le-adună vântul parcă în negre văgăuni
Şi-apoi le-alungă iar pe văi, şi iar le-mparte
Ca glasuri de alarmă ce prevestesc furtuni…

Trezite din prăpăstii de plânsetele lor,
Cresc negurile sure, alunecând tăcute,
Ies după stânci în pripă şi pier ca un decor
Retras de mâna unei fiinţe nevăzute…

Apar din altă parte, sporind acum treptat,
Şi-n falduri, ca o mantă, se lasă peste munte,
Iar piscul singuratic, sub cerul întristat,
Posomorât îşi trage căciula peste frunte…

PRIMĂVERII

CUPRINS

O, tu, cea mai frumoasă dintre zâne,
Cu tot alaiul tău de bucurii,
Toţi te-aşteptăm cu-atâta dor să vii:
Dar nimeni, nimeni mai cu dor ca mine!

Şi ce-mi aduci tu, care pe câmpii
Pui flori, şi cerului dai zări senine,
Şi cântec lucitor, şi unde line
Izvorului, ce daruri tu-mi îmbii?

Ce vis cerca-va de isnov s-alinte
Un suflet amăgit de-atâtea ori?
O, dac-aş şti că visul iarăşi minte!...

Atuncea poate-aş ramânea cuminte
Şi m-aş uita cu ochi nepăsători
La iarba care creşte pe morminte...

LINIŞTE

CUPRINS

Fantastic joacă rândunici zglobii
În cerul plin de umbră şi lumină,
Şi-i linişte adâncă în grădină,
Sub piersicii cu flori trandafirii…

Cu braţele sub cap, ce bine mi-i
Cum stau aşa, în liniştea divină:
Pământu-i cald şi cheamă la hodină,
Întocmai ca o mamă pe copii…

Pământ, bătrână gazdă primitoare
A tuturor truditilor din lume,
Ce bun eşti tu în zilele cu soare!

Tu-i hodineşti, i-adormi, îi legeni lin
La sânul tău, şi nu-i întrebi de nume,
Nici unde merg, şi nici de unde vin…

POMUL FERMECAT

CUPRINS

Sunt nopţi când mă asemui
        Cu fiul de-mpărat,
Ce străjuia sub pomul
        Cu merele de aur;
Ca el veghez (când noaptea
        Ce-n juru-mi s-a lăsat
        Tăcută şi târzie-i)
Sub pomul fermecat,
        Ce poartă-al fanteziei
        Nepreţuit tezaur…

Sunt visurile mele
        Ce noaptea îmi răsar
Mai vii decât atuncea
        Când în odaie-i soare;
Şi eu mă lupt cu somnul,
        Gonindu-l în zadar,
        Întind spre ele mâna,
Cu râvnă-adâncă, dar
        Mă-nvinge-n veci stăpâna
        Putere-adormitoare…

A doua zi, când caut
        La cântecul meu scris,
Nu-l recunosc, şi-atât e
        De ştearsă şi pierdută
Întreagă strălucirea
        Comorilor din vis,
        De pare că-ntr-o clipă,

Când ochii i-am deschis,
        Ar fi furat-o-n pripă
        O mână nevăzută...

De-s trist de-aceea ziua
        Ca fiul de-mpărat
Ce străjuie sub pomul
        Cu merele de aur,
Mă-ntorc voios (când noaptea
        Ce-n juru-mi s-a lăsat
        Tăcută şi târzie-i)
Sub pomul fermecat,
        Ce poartă-al fanteziei
        Nepreţuit tezaur...

NOAPTEA DE MAI

CUPRINS

Plăsmuiri din basme
M-au împresurat?
Aripi de fantasme
Poate-au scuturat

Aur peste ele?
Cine dete, oare,
Strai de sărbătoare
Gândurilor mele?

Stau încremenit —
Parcă niciodată
N-am mai pomenit
Noapte-aşa-nstelată,

Floare de cireş
Mai strălucitoare,
Tril mai fără greş,
De privighetoare!

Luna iese-acum
Şi-n albastra noapte
Ninge-argint pe drum,
Umple tot de şoapte;

Adâncite-n vis
Florile grădinii,
Gingaşul narcis,
Iasomia, crinii,

Trandafirii-nvolţi,
Sub catapeteasma
Uriaşei bolţi,
Îşi unesc mireasma;

Taine din poveşti
Murmură-n fântână…
Unde zăboveşti,
Dulcea mea stăpână?

Tremură de dor
Gândurile mele:
Nu te-nduri de ele
Tu, stăpâna lor,

Care-n orice floare
Pui un curcubeu —
Tu, surâzătoare
Rază-n plânsul meu?

TE DUCI

CUPRINS

Te duci şi, cum zâmbeşti nepăsătoare,
M-abat din cale şi mă simt murind...
Pierdut spre tine braţele-mi întind
Ca-n urma unei viziuni fugare, —
Dar nu mai pot în ele să te prind.

Te duci — şi ca o umbră rătăcită
Te voi dori în zilele pustii,
Te voi striga în nopţile târzii,
Şi-n veci voi plânge vârsta fericită
Când nu ştiam ce-nseamnă a iubi!

O, dulce fericire risipită!
De ce-ai venit şi pentru ce-a fost scris
Să-mi schimbi tu viaţa-n iad şi-n paradis?
Te duci şi simt pe fiece clipită
Că pierd în tine cel din urmă vis...

CLOPOTELE DIN NÜRNBERG

CUPRINS

La Nürnberg, în vechiul castel,
Stăteam rezemat de-o fereastră,
Privind cum se-mbracă sub el
Oraşul în negură-albastră.

Şi purpur plutea în fâşii
Prin negura vânătă-a serii,
Pe uliţi străvechi şi pustii
Robite de vraja tăcerii.

Şi cum rămăsesem visând,
Un clopot începe să sune
Aşa de duios şi de blând
De parcă o rugă ar spune…

El sună, şi alte-i răspund
Cântând ca argintul de clare,
Şi-odată s-aude, din fund,
Şi clopotul domului mare!

Şi valuri de-adânci armonii
Plutesc în fantastice zboruri,
Părând că sunt sute şi mii
De îngeri ce murmură-n coruri…

Dar eu, ca furat de un val,
Pierdut în concertul haotic,
Mă văd într-o sală de bal,
O sală-n măreţul stil gotic.

Şi albă ca albul din crin,
Ca umbra din umbră uşoară,
De mine s-apropie lin
O falnică, blondă fecioară.

Eu stau şi de-abia mai respir,
Cuprins de-o sfială stângace,
Dar ochii ei mari de safir
Îmi spun că doreşte să joace.

Şi-ajunge doar braţul să-ntind,
Ea braţu-i pe umăr mi-aşază,
Şi stăm să pornim dănţuind...
Când muzica brusc încetează;

Cu pasul greoi, un străjer
Îmi tulbură singurătatea,
Iar glasul lui aspru: "*Mein Herr*[1],
Îmi strigă — se-nchide cetatea!"

[1] Domnul meu *(germ.)*

ELEGIE

CUPRINS

De ce aşa de trist rămâi
Şi trist înăbuşi un suspin,
Când rândunici în ţară vin
Din ţări cu rodii şi lămâi
Şi vezi cocorii cei dintâi
Rotindu-se sub cer senin?

De ce aşa de trist revii
Şi trist rămâi, suspini stingher,
Când negurile iernii pier
Şi roua scânteie-n câmpii
Şi mii de ciocârlii zglobii
S-avântă ciripind la cer?

De ce aşa de trist suspini
Şi trist rămâi şi-atuncea când
Vezi florile-nflorind pe rând
(Şi chiar măceşii plini de spini)
Şi vezi pe-alee, prin grădini,
Perechi de-ndrăgostiţi trecând?

— Cum n-ai fi trist, cum n-ai ofta
Când numai dragoste respiri
În tot cuprinsul mândrei firi,
Când toate râd în preajma ta
Şi plânge-n tine inima
Însângerată de-amintiri?...

ELEGIE

CUPRINS

În amintirea poetului
I. Păun-Pincio

O, scump prieten, mă gândesc la tine
Şi-s ani de când ai fost uitării dat;
Nu ştiu de ce mereu în minte-mi vine
Surâsu-ţi bun şi-atâta de ciudat.

Şi răsfoind azi răvăşita-ţi carte,
Mă năpădesc, făcându-mă să plâng,
Miresme dulci de flori şi frunze moarte,
Parc-aş străbate într-un veşted crâng.

Parc-aş vedea iar toamna ce-ntârzie
Pe lunca fermecatului Siret,
Şi-aud cea de pe urmă poezie
Ce mi-o spuneai aşa duios şi-ncet.

Prieten mort, ţi-aduci aminte oare
De zilele seninei primăveri,
Când îndrăgeam un fluture, o floare,
Ca doi şăgalnici şi naivi truveri?

Ori, rătăcind pe lună prin alee,
Visam la vreo domniţă-ntr-un castel,
Balconu-mpodobit cu azalee
Şi scara de mătase către el?

Ţi-aduci aminte-acele sfinte zile
Când dibuiam întâiul ritm din vers?...

Tu te-ai oprit la colţul unei file…
Dar eu de-atunci, vai, câtă cale-am mers!

Ci de trăiai şi tu, era mai bine?
Nu eşti mai fericit acolo, mort?
N-ai fi urcat Calvarul ca şi mine,
Purtând pe umăr crucea care-o port?

N-ai fi văzut că cinstea-i vorbă goală,
Că totu-i fals şi sterp, n-ai fi văzut
Cum cel mai bun prieten te înşală
Cu cât mai mult în el te-ai încrezut?

Şi n-ai fi plâns, ca sub lumina stelei
La Getsemani, marele Isus,
N-ai fi strigat în spasmele-ndoielii:
"O, Eli, Eli!…" către Cel-de-sus?

O, mi-amintesc de ziua-ngropăciunii,
De drumul spre mormânt de la spital,
De steagul roşu ce-l purtau nebunii,
Cari tot aveau pe-atunci un ideal!

Căci inima ta nobilă şi mare
Şi sufletu-ţi profetic de artist
Crezuse-n noua lumii îndrumare
Şi-n înfrăţirea ce-a visat-o Christ!…

Dar când cu toţii-n cimitir intrară,
Nici chiar mormântul nu-ţi era săpat,
Şi s-au trudit groparii până-n seară
Ca să-ţi aştearnă cel din urmă pat…

Văd o ţărancă — e bătrâna-ţi mamă —
Cu fruntea rezemată de sicriu,
Nemaiputând decât abia să geamă
De mult ce-a plâns pe singurul ei fiu…

Iar când plecarăm, coborî o ceaţă
Ca un zăbranic mohorât şi greu,
Întocmai ca posomorâta viaţă
Pe care-ai dus-o tu, şi-o duc azi eu…

Te-am plâns atunci… nu te mai plâng acuma.
Din tot ce-am fost visat, m-aş mulţumi
Să mă-nvelească şi pe mine huma,
Să pot uita, să pot măcar dormi…

CÂNTĂREŢUL

CUPRINS

El n-ar dori să-l recunoască
Pe lume nimeni niciodată,
Să poarte pururea o mască
Pe faţa lui de chin brăzdată,

Să treacă nebăgat în seamă,
Ca şi o umbră prin mulţime,
Ce nici să ştie cum îl cheamă
Pe tristul făurar de rime…

Doar seara când, trudit de cale,
Se-ntoarce-n casa lui sihastră,
S-audă cântecele sale
Cântate de la vreo fereastră,

S-asculte dus şi nici să-i vină
În minte cânturile-acele,
Să-i par-o inimă streină
Că suferă şi plânge-n ele…

NOPŢI DE VEGHE

CUPRINS

Nopţi de veghe, nopţi cu cerul
Limpede cum e cleştarul…
Umblă ziua alb ca varul
Cine v-a-nţeles misterul!

Albe nopţi de insomnie,
Nopţi de vis şi doruri pline,
Mi-aţi vrăjit, o, nopţi senine,
Trista mea copilărie!

Şi de-atuncea, nopţi albastre,
Baldachinuri prinse-n stele,
Toate gândurile mele
Sunt la voi, sunt ale voastre…

Cu pleoapele deschise
Stau şi astăzi lângă stoluri,
Chinuit de-aceleaşi doruri,
Fermecat de-aceleaşi vise,

Până roşii prin perdele
Intră zorile şi-anină
Fluturi palizi de lumină
De pereţii casei mele…

TOAMNĂ

CUPRINS

Se-ntoarce toamna iar, cu aiureli
        De vânt pe la fereşti,
Tu, suflet plin de griji şi de-ndoieli,
Te-nfiorezi de tristele-i poveşti…

El povesteşte despre moarte foi
Pe care le goneşte ca pe-un roi,
        Ca pe-un convoi
De fluturi morţi, şi ţi le-aruncă-n geamuri,

El stinge crini, şi roze, şi zambile,
El frânge ramuri,
Şi plânge, şi se tânguieşte zile
Întregi şi nopţi întregi, necontenit.

Acuma stins şi parcă ostenit
Abia suspină,
Ca plânsul violinei în surdină,
Apoi îşi schimbă fără veste tonul
Şi-uimit l-auzi cum suie
Din nou diapazonul
Şi şuieră, şi fluieră, şi vuie,
Şi vâjâie, şi hohotă, şi geme
Într-un amestec înfiorător
De bocet, şi de vaiet, şi blesteme!
Ah, ce frumos, ce potolită vreme,
Ce veac senin fusese până ieri!

Ai fi crezut că firea amăgită
De visul cald al somnoroasei veri,

Aşa bogată-n fermecate vise,
Dormea, dar s-a trezit…,
                                        Văzând fugită
Vicleana vară care-o amăgise,
Acum, când înţelege adevărul,
Se zbate ca o mamă părăsită
Şi-n deznădejdea ei îşi smulge părul!…

MI-E DOR DE-UN VIS...

CUPRINS

Mi-e dor de-un vis aşa curat
Şi alb ca albul de hermină,
Să râd ca florile-n lumină,
Să uit că ros e de vermină
Copacul vieţii scuturat…

Mi-e dor de tine, cea de ieri,
Şi iar visez că sunt cu tine…
Şi-atât de bine şi senin e
Când visul vine să m-aline
Cu dulci şi line mângâieri!…

Visez că zâmbetu-ţi divin
În cale iarăşi luminează-mi,
Că iar la pieptu-mi vii să-ţi razămi
Căpşorul scump, şi-adormi în pază-mi
Ca-n vremile ce nu mai vin…

Visez… dar visurile pier
Curând, ca flori de brumă-atinse,
Iar visul meu din urmă stins e…
Cu braţe-ntinse-n gol şi-nvinse,
Drag vis de ieri, în van te cer!

Şi fără tine, viaţa mi-i
Deşartă ca un ţărm de mare,
Pe care eu te chem din zare
Şi caut dus de se năzare
Vreun semn pe apele pustii…

Te chem şi zi, şi noapte, dar
Tu nu-mi auzi în veci chemarea…
Şi nu-i mai fioroasă marea
În zbuciumarea ei ca marea
Mea jale, chinul meu amar!

ÎNSERARE

CUPRINS

S-a înserat. Uşor se-nalţă fumul
De prin ogeaguri către bolta vastă,
Domol coboară turma de pe coastă,
Umplând cu larma de talange drumul.

Blând, florile, în liniştea lor castă,
Îşi dăruiesc văzduhului parfumul,
Şi noaptea-şi cerne peste toate scrumul…
Ici-colo numai licăre-o fereastă…

Un clopot plânge-o clipă, şi-apoi tace…
Luceafărul în alba-i strălucire
Răsare sus… Şi-atâta sfântă pace

Domneşte-acuma peste-ntreaga fire,
Că sufletul aripile-şi desface
Ca să se piardă în nemărginire…

SE-NTORC IAR ZILELE NOROASE...

CUPRINS

Se-ntorc iar zilele noroase,
Cu negurile somnoroase,
Şi-amurgurile timpurii —
Vin dimineţile urâte
Şi nopţile posomorâte
Şi lungi, şi negre, şi pustii…

Copacii, despuiaţi şi jilavi
Şi trişti ca cerşetorii schilavi,
Gem biciuiţi de vânt şi ploi —
Podoaba lor de-odinioară
O zdreanţă putredă-i ce zboară
Şi-i tăvălită în noroi…

Veni-vor zilele senine,
Vor râde florile-n grădine
Sub arcul cerului senin…
Veni-vor toate iar, ştiu bine…
Ci eu, cu toamna care vine,
M-aş duce, ca să nu mai vin…

CÂNTEC SFÂNT

Corinei

CUPRINS

Cântecul ce-ades ţi-l cânt
Când te-adorm în fapt de seară,
Puiule, e-un cântec sfânt,
Vechi şi simplu de la ţară.

Mama mi-l cânta şi ea,
Şi, la versul lui cel dulce,
Puiul ei se potolea
Şi-o lăsa frumos să-l culce.

Azi te-adorm cu dânsul eu,
Ieri — el m-adormea pe mine,
Şi-adormi pe tatăl meu
Când era copil ca tine…

Mâine, când voi fi pământ,
Nu uita nici tu — şi zi-le,
Zi-le doina, cântec sfânt,
La copiii tăi, copile!

ODĂ BACHICĂ

CUPRINS

Poate ai vreun dor să-ţi vindeci,
Ori te paşte vreun blestem?
Dragul meu prieten, vin', deci,
Toarnă în pahare vin, deci,
Şi să bem!

Că beţia-i rost de glume,
E uitare de necaz...
Crezi că Dumnezeu anume
Când creă această lume
Era treaz?

În beţia lui divină
Lumea el când o născu,
"*Fiat lux!*" cu gura plină
Zise, şi pe loc lumină
Se făcu...

Şi de-aceea are vinul
Darul de la Dumnezeu
Să coboare-n ochi seninul
Şi s-adoarmă-n inimi chinul
Cel mai greu!

Ştie-apoi şi din Scriptură
Cel din urmă bun creştin
Să se ia de Paşti, în gură,
Sfânta cuminecătură
Tot cu vin!

Şi-orice-ar zice fariseii,
N-a schimbat c-un gest divin
Însuşi regele Iudeii,
Christ, la Canna Galileii
Apa-n vin?!

Chiar poetul când se-mbată
Nu-i mai inspirat la scris?
În lumină-adevărată
Toate-atunci lui i s-arată,
Ca un vis...

Până când, deci, urcă-n vie
Vreji de viţă pe haraci,
Sus paharele, frăţie!...
Şi pe urmă... pot să vie
Mii de draci!

EPIGRAME

CUPRINS

I

AMICILOR

Vă-ntreb, amici, încă o dată:
La ce-mi tot daţi târcoale?
Oh! da, am inimă bogată,
Dar buzunare — goale.

II

UNUI PESIMIST

Vorbeşte, râde cu măsură!
Arată-ţi ochii plânşi şi trişti!
Căci nu uita:-n literatură
Te numeri printre pesimişti.

VISUL UNUI SLUJBAŞ

Visam deştept pe jumătate...
Era o linişte în casă,
Şi ziua în amiaza mare
Părea că-i noapte luminoasă...

... Şi se făcea că am o mie
Monede-n aur... o comoară!
Trântit pe canapea alene,
Sorbeam cafea, fumam ţigară...

Copiii mei, în loc de zdrenţe,
Purtau veşminte noi, alese,
Nevasta mea era mai mândră
Ca cea dintâi dintre prinţese.

Chiar eu schimbasem redingota
Cea roasă-n coate şi cu pete;
Perdele scumpe-aveam la geamuri,
Şi ce covoare, ce tapete!

Ba-i dasem unui biet prieten,
Acuma chiar, un pumn de lire,
Şi cum îmi mulţumea, săracul,
Plângând d-atâta fericire…

Tresar… Cine-a bătut în uşă?
Mă pipăi… Unde-s banii mei?
— Bărbate, scoal', uitaşi de slujbă?
Hai, uite, că-i trecut de trei!

COPIL

CUPRINS

(Fragment)

… Ieri, mamă, trist trecea pe stradă,
Atât de palid şi-aiurit
Se clătina şi sta să cadă,

Şi zdrenţele-atârnau pe dânsul…
Eu, mamă dragă, l-am zărit
Şi m-a-necat deodată plânsul.

Da, l-am văzut şi astăzi, mamă,
Tot da din mâini, vorbea mereu,
Şi nici nu m-a luat în seamă.

Era pe stradă multă lume,
Şi îmi venea aşa de greu
Că nu puteam să-l strig pe nume…

S-au strâns în jurul lui grămadă,
Toţi îl făceau beţiv, mişel,
El s-a luat atunci la sfadă,

Eu m-am apropiat cu teamă…
L-am întrebat: “Ce-aveţi cu el?”
Şi ei au râs de mine, mamă!…

De-aş fi avut atunci putere
Să-i bat pe toţi, i-aş fi bătut!
Căci de ruşine şi durere

Tot sângele-mi fierbea în vine…
Dar am rămas pe loc pierdut
Şi nu ştiam ce e cu mine…

Mi-e tată doară, şi mă doare
Să-l văd batjocorit de toţi…
O, mamă, fii îndurătoare,

De ţi-a greşit, nu ţine seamă,
Şi iartă-l, iartă-l, dacă poţi,
Că n-a fost el de vină, mamă…

Ori poate nu-ţi aduci aminte,
Plângând amar, cum îţi cerea
Să uiţi ce-a fost mai înainte

Şi să trăim iar împreună?
De ce cu el ai fost mai rea,
Când eşti cu mine-aşa de bună?

De ce l-ai izgonit cu sila,
O, pentru ce l-ai izgonit?
Cum nu te-nduioşase mila,

Şi ţi-ai întors cu ură faţa,
Când a strigat: "Nenorocit
Voi fi de-acuma toată viaţa!"

Ştiai că o să-şi piardă firea,
De n-o să-i ierţi, cum te-a rugat.
Şi tu i-ai dat nenorocirea,

Când numai cu o vorbă bună
Puteai să-ndrepţi ce s-a-ntâmplat,
Şi să trăim iar împreună...

Dar ce urât te uiţi la mine!
Te-am supărat cu vreun cuvânt?
Nu ţi-am vorbit cum se cuvine?

Nu sta cu fruntea încreţită...
Mai bine intru în pământ,
Decât să mi te ştiu mâhnită!

Căci de te supăr, mamă, oare,
Atunci, al cui o să rămâi?
Să plec şi eu în lumea mare?

Să rătăcesc şi eu ca dânsul
Pierdut şi fără căpătâi?
Nu vezi că mă îneacă plânsul?...

Şi-l văd în vis adese, mamă,
Trăgând să moară, părăsit!...
L-aud plângând încet... te cheamă...

Plângând, te roagă de iertare...
Eu, lângă el, plâng aiurit,
Tu, numai, stai fără-ndurare...
. . . .

O, fie-ţi milă, mamă dragă,
Şi iartă-l, cheamă-l înapoi!
De vrei, îl fac eu să-nţeleagă

Că-l ierţi... şi o să fie bine...
O, mamă,-ndură-te de noi,
Şi nu te mânia pe mine...

BASM NEISPRĂVIT

CUPRINS

A fost o fată de-mpărat
Frumoasă ca o zână…
A fost o fată de-mpărat
Cu ochi vicleni, cu păr buclat,
Cu inima păgână.

Sta visătoare-odată-n prag
Şi-un paj trecea pe scară,
Sta visătoare-odată-n prag,
Şi-n treacăt îi şopti: “Mi-eşti drag,
Mi-eşti drag din cale-afară!”

A doua zi îi iese-n drum:
“Mi-eşti drag cât nu pot spune!”
A doua zi îi iese-n drum,
Şi fuge, izbucnind acum
În hohote nebune…

Iubite, să-ţi mai spun ai vrea,
Cum s-a-ncheiat povestea?
Iubite, să-ţi mai spun ai vrea?…
Dar dac-ar fi povestea mea
În rândurile-acestea?

UNUI LUPTĂTOR

CUPRINS

E mult de-atunci… şi, totuşi, ai crede c-adineauri
Visai că lupţi de-a valma cu zmei şi cu balauri,
Să dezrobeşti pe mândra copilă de-mpărat…

E mult de-atunci… şi, totuşi, ai crede c-adineauri
Visai pe-nvingătorul, încununat cu lauri,
În lupta pentru bine, de-o lume admirat…

Azi, obosit şi sceptic, ai devenit cuminte,
De visul de mărire râzi când ţi-aduci aminte,
Cum râzi şi de himera minunii din poveşti;

Dar te cuprinde jalea că te-ai jertfit durerii,
Şi-ai prăpădit o viaţă, luptând cu mici mizerii,
Şi n-ai avut o clipă norocul s-o trăieşti!

IMITAŢIE

CUPRINS

Toţi laudă pe-Alecsandri.
Câţi au citit ceva din el?
Prefer să fiu mai mult citit
Şi lăudat mai puţintel.

AMINTIRE

CUPRINS

E seară, frig de toamnă... O, palidă icoană,
De ce-mi tot vii în minte mereu şi în tot locul?
Tu-mi răscoleşti în suflet o dureroasă rană,
Şi, întristat şi singur, mă uit cum arde focul...

Când mi-apăru în cale sălbateca fecioară,
Era aşa de tristă, şi bună, şi cuminte,
Încât fără de veste simţii că mă-nfioară
Evlavia durerii ca-n preajma unei sfinte.

Şi martor mi-este cerul de dragostea curată
Ce i-am purtat în suflet amar de ani de-a rândul,
Dar parcă o sfială mă cuprindea deodată
Şi nu i-am dat prilejul să-mi bănuiască gândul.

Când am plecat pe urmă departe-n lumi străine,
Abia-mi întinse mâna, o vorbă nu-mi răspunse;
Că-n ochii ei cei negri putea citi oricine
Mândria chinuită a dragostei ascunse...

Eu singur n-am văzut-o, eu singur n-am citit-o,
Eram cu mintea dusă când mi-a zâmbit norocul.
Mi-a dăruit o clipă, dar am nesocotit-o,
Şi astăzi trist şi singur mă uit cum arde focul...

ICOANE VECHI

A. Pann

CUPRINS

Psalt înţelept, comoară nesecată
De basme bătrâneşti şi vechi zicale,
Rapsod glumeţ, iubit de mahalale,
Cari răsunau de cântece odată,

Ce-mi pasă dacă criticii de-azi cată
În versul tău greşeli gramaticale!
Eu te slăvesc de dragul muzei tale,
Apusă azi cu lumea ei uitată.

Te văd blajin, muncind din greu, iar seara
Stai în cerdac, îţi acordai ghitara,
Cântai vreun psalm, vreo doină, mici balade…

De prin vecini, pândeau pe la ferestre,
Oftând în taină, tinere neveste
Şi pe furiş îţi aruncau ocheade…

CÂNTEC DE PRIMĂVARĂ

CUPRINS

Vii să-mi baţi iar în fereastră,
Tânăr soare auriu,
Şi zăpada de pe coastă
Fuge ca argintul viu.

Saltă gureşe şuvoaie.
Spumegate şi zglobii.
Cântă cinteze-n zăvoaie
Şi-n văzduhuri ciocârlii!

Ca zăpada care piere
După veacul iernii greu,
Piei şi tu de-acum, durere,
Iarna sufletului meu!

Albe la fereastră, două
Crengi de măr mi-au înflorit:
Vino, primăvară nouă,
Vreau să uit c-am suferit...

MANDOLINATE

I

CUPRINS

Când l-a zărit,
Venea în sus
Din răsărit
Ea — din apus.

De nu mă-nşel,
Era-n april
Copil şi el,
Şi ea copil!

Cum s-au văzut,
Dragi şi-au căzut
Cum şi-au zâmbit,
Şi s-au iubit.

Şi-au hoinărit
În jos şi-n sus,
Spre răsărit
Şi spre apus...

Dar ceasul cel
Fatal veni —
Ea râse, el
Îngălbeni:

S-au despărţit;
Şi ea s-a dus
Spre răsărit
El — spre apus...

II

Te prind
Fiori
Privind
La flori
Vai, când
Mai treci
Pe vechi
Poteci
Şi vezi
Trecând
Perechi
La braţ,
Şi cum
Te-abaţi
Din drum
Oftezi
Şi-ţi chemi
În gând
Un blând
Profil,
Şi gemi
Plângând
Nebun,
Ca un
Copil!

III

Eu ştiu cât sânt
De efemer —
Un fulg în vânt —

Dar până pier,
Vreau să te cânt!
Un cântec sfânt
Cum n-a sunat
Mai minunat
Nici pe pământ
Şi nici în cer…
Şi-atâta-ţi cer
În schimb, ca preţ:
Doar să zâmbeşti
Când trist, pe drum,
Îl întâlneşti
Pe cântăreţ —
Tu numai cum
Ştii să zâmbeşti!

CÂNTEC

Dunăre, Dunăre!
Drum fără pulbere...

Leagănă-mă, Dunăre bătrână…
Stau şi-ascult cum apa-n luntre-mi bate,
Stau culcat, cu mâinile la piept
Şi ochii-nchişi pe jumătate…
Leagănă-mă, Dunăre bătrână…
Leagănă-mă lin, să uit de toate,
Să dorm, să nu mă mai deştept…

Leagănă-mă, Dunăre bătrână…
Du-mă, dus de dorul ce mă mână,
Până unde valul tău se bate,
Du-mă-ncet, cu mâinile la piept,
Adormit, oriunde vei socoate…
Leagănă-mă, Dunăre bătrână,
Leagănă-mă lin, să uit de toate,
Să tot dorm, să nu mă mai deştept…

Leagănă-mă, Dunăre, bătrână…
Şi de află dulcea mea stăpână
Că plutesc spre ţărmuri depărtate,
Adormit, cu mâinile la piept,
De va râde, de va plânge, poate,
Leagănă-mă, Dunăre bătrână,
Leagănă-mă lin, să uit de toate,
Lin de tot, să nu mă mai deştept…

VETERANUL

CUPRINS

Culcat pe-o bancă-ntr-o grădină
Pustie, doarme şi suspină
În vis, şi creştetu-i nălbit
Străluce nins de lună plină.

Arar vreun trecător grăbit
În treacăt dă din cap şi cată
La el, — îşi vede-apoi de cale
Mergând la treburile sale…

El n-are drumuri, n-are rost,
El n-are nici un adăpost
Sub larga boltă înstelată:

O traistă căpătâi, o zdreanţă
De mantă veche, un toiag —
Tovarăş vieţii de pribeag —
Şi nici un dor, nici o speranţă!

Şi cum pe bancă stă culcat,
E parc-un naufragiat
Pe-o scândură de vas sfărmat.
Zvârlit, la voia întâmplării,
De jocul apei înspumat
Pe-un ţărm pustiu, din largul mării…

VIERIŢA

CUPRINS

Ce dulce mustul murmură pe vrană!
Lungi chiote răsună prin podgorii,
Cu doniţi pline, fetele, feciorii
Glumesc, s-alungă, cântă, se hârjoană.

— Aduceţi must, să-nchin şi eu o cană!
S-ascult o clipă cântecul viorii,
Că-s mort de sete şi străin ca norii...
Vreau să petrec şi eu cu voi o toană!

Mulţi ani şi toate bune, vieriţă!
Ce bine-i sta în păr cu foi de viţă...
Dar soarele-i de mult ascuns sub creste...

M-am dus... de-atunci pluteşte o şuviţă
În ochii mei — şi-s ani... Şi totul este —
Ori mie-mi pare numai? — o poveste...

DUPĂ BOALĂ

CUPRINS

Atâtea nopţi de zbucium şi veghere
Ce slab şi palid te-au făcut la faţă!
Ca un drumeţ din văi pierdu-te-n ceaţă
Te bucuri azi, că vezi că noaptea piere,

Şi cum întâia rază te răsfaţă
Pe frunte, dulce, sfântă mângâiere
A celui ce dă tuturor putere
Din nesecatul lui izvor de viaţă!

Ascultă ciocârliile departe
Cum trâmbiţează imnul biruinţei!
Jos, ară omul în sudoarea feţii.

Sus! Sus! Îmbracă platoşa credinţei
Şi-aruncă-te viteaz în toiul vieţii:
Iubeşte, cântă, luptă — pân’ la moarte!

SPRE IDEAL

CUPRINS

Când am pornit cu mult avânt p-un drum
Pe care îl urmez, aţi râs de mine.
Dar eu urmez şi-acum acelaşi drum,
Cu ochii duşi în zările senine.

Îmi urmăresc şi-acuma drumul meu
Pe care pas de om nu-i pomenit,
Şi de prăpăstii m-am ferit mereu
Oricât de mult m-ar fi ademenit.

De fiare mă feresc în drumul meu,
Nu că m-aş teme doară eu de ele,
Dar ţinta-naltă a vieţii mele
Era spre culmi, spre culmi să urc mereu.

Şi dacă bat azi drumuri nebătute
Şi sângeră genunchii mei pe stânci,
E numai ca să pot scăpa mai iute
Din mucegaiul văilor adânci.

MEDUZA

CUPRINS

Poem dramatic

Persoanele: *Darius, Meduza, două sclave*

Meduza

(culcată pe o blană de tigru)

Aduceţi flori şi muzică s-adie…
Vreau să m-adoarmă dulcea melodie…

(Muzică)

O sclavă

Stăpâna nu coboară în odaie?

Meduza

Să-mi puneţi flori de busuioc în baie,
Că floare a iubirii-i busuiocul
Şi poate-aşa să-mi mai astâmpăr focul.

A doua sclavă

Stăpâna nu coboară în grădină?

Meduza

Pe Darius îl cer, el vreau să vină…

(Intră Darius)

Darius

Umil în faţă robul ţi se-nchină!

Meduza

De ce nu vii aproape, lângă mine?

Darius

Stăpână, mă întorc din ţări străine
Şi-s plin de praf…

Meduza

Ci vino să te scutur,
Berbantul şi şăgalnicul meu flutur!
Ah, ce frumos eşti tu! Şi cum te plac…
Ieri se plângea un ram de liliac
Că tu ai fi mai alb ca dânsul… Spune:
Adevărat să fie?… Şi-un căpşune
Plângea, zicând că ţi-e mai roşă buza…

Darius

Dar cea mai albă floare e Meduza!

Meduza

Să nu te uiţi cu ochii tăi de pară
Aşa de trist la mine-n astă-seară,
Că poate mor…

Darius

Eu voi muri de dorul
Meduzei mele... Poţi să-ntrebi izvorul
De ce şi zi şi noapte plânge-ntruna?

Meduza

Poţi spune pentru ce apune luna?

Darius

Dar luna-i castă, luna nu cunoaşte
Iubirea şi nici chinul care-l naşte.

Meduza

Când cântă în umbrar privighetoarea,
Poţi spune pentru ce-nfloreşte floarea?

Darius

Sunt flori cari nu dau floare niciodată...

Meduza

O! primăvara fie lăudată:
Ea are flori destule, dar le ţine
Ascunse-n umbră numai pentru tine...

Darius

Ţi-aş da o floare, dacă ai primi-o.

Meduza

O, Darius, e floare de adio?

Darius

Meduza, nu: e floarea cea mai scumpă
Pe care alte mâini nu pot s-o rumpă.

Meduza

Atunci s-o port în păr ca o podoabă?

Darius

Acel ce-o dăruieşte nu întreabă.

Meduza

Aş întreba şi parcă mi-este frică:
O floare moartă nu se mai ridică.

Darius

Când vine primăvara, orice floare
Îşi redeschide foile la soare.

Meduza

Dar ce se face palida răsură
Ce-ţi pune veşnicul pojar pe gură?

Darius

Pe gura ta aş vrea să mor, dar nime
N-ar crede că se-mbină două rime…

Meduza

Sărută-mă… Aşa… Ce bine mi-este!
De unde vin săruturile-aceste?

Darius

Le-am cumpărat în târg, la Syracuza…

Meduza

Sărută-mă… Ah, cum mă arde buza…
O, dulce e … Ce sfântă-i sărutarea!
Auzi cum cântă-n crâng privighetoarea?

Darius

Meneşte-a moarte… Cântă ca nebună…
Vrei tu să mori cu mine dimpreună?

Meduza

Să mori aşa de tânăr?… O comoară!
Vai, cine e aşa nebun să moară?!

Darius

Dar ochii tăi cu nesfârşite visuri
Ce mă atrag cu negre guri de-abisuri…

Meduza

O, Darius, sărută-mă şi lasă
Apoi să vină noaptea-ntunecoasă…

Darius

Dar braţele ţi-s albe cum sunt crinii
De pun în umbră florile grădinii.

Meduza

O, Darius, sărută-mă odată!
Vezi, gura mea e-aşa de însetată…

Darius

Dar gura ta e roşă ca răsura…

Meduza

Ah, simt sărutul tău şi-i simt arsura,
Şi simt durerea, jalea despărţirii…
De-aceea-s trişti şi palizi trandafirii,
De-aceea doarme veşnic tristul nufăr,
Fiindcă eu mă zbat amar şi sufăr;
De-aceea crinii plâng şi viorica
Tremurătoare-şi tăinuieşte frica;
De-aceea şi frumoasele verbine
Au cupele mereu de lacrimi pline…

Darius

O, te-am văzut odată, dinspre zori,
Alunecând uşoară printre flori
Şi cum sorbeai din albele zorele
Curata rouă ce străluce-n ele…

Meduza

Voiam să uit ce dulce ţi-e sărutul…

Darius

Aşa de mult te farmecă trecutul?

Meduza

Voiam să uit îmbrăţişarea-ţi dulce…

Darius

O, cine n-ar fi vesel să se culce
Pe-aceste braţe albe cum e crinul!…

Meduza

Vroiam să uit ce dulce ţi-e suspinul…

Darius

Pe braţul tău mai alb decât zăpada
Aş vrea să mor…

Meduza

Ar fi prea dulce prada…
O, vino… gura-mi tremură de sete,
Şi flori de nufăr îmi lucesc pe plete…
Şi-n ochii tăi s-a rătăcit o rază…

Darius

Pe sânul tău zăpada scânteiază…
Şi lebăda ce-alunecă pe ape
Nu e mai albă…

Meduza

Vino mai aproape…

Darius

Tu poate ştii, Meduza mea frumoasă,
Că lebăda-i o mândră-mpărătească
Şi, când ea se strecoară albă printre
Înalte trestii, parcă stă să intre
În albul ei palat plin de fantasme
Şi trece-aşa ca un crâmpei de basme
În clar de lună.

Meduza

Vino mai aproape…

Darius

Şi-atât de dulce-alunecă pe ape…

Meduza

Aş vrea şi eu s-alunec lângă tine…

Darius

Palatul ei e astăzi în ruine;
O vrăjitoare hâdă-a blestemat-o:
Priveşte-o numai cum se duce… Iat-o…
A dispărut în trestii şi departe
Suspină harfe trist din coarde sparte…

Meduza

O, Darius! Ce ai?… Tu tremuri?… Spune!
Abia mai pot să-ngân o rugăciune.
În ochii tăi se face întuneric:
Se risipeşte visul meu feeric,
Şi luna plânge învelită-n ceaţă,
Asupra-mi cade-o linişte de gheaţă…
E mort… e rece… Ochii-i de văpaie
Privesc haotic… Trestia se-ndoaie
Lovită de furtună… O lumină
Orbeşte ochii mei, şi prin grădină
Aleargă despletită vijelia…
S-a stins norocul meu şi veselia!
S-a dus iubirea!… Darius, răspunde!
Fiorul morţii negre mă pătrunde…
O, unde să mă duc?… De unde vine
Acest val de-ntuneric şi pe cine
L-acopere cu fioroasa-i mantă?…
S-a stins Meduza, dulcea ta amantă!

IMNUL MUNCII

CUPRINS

Acum începe munca cea spornică şi saltă
C-o grabă fericită dintr-o rotilă într-altă,
E-o spornică-nfrăţire de mii şi mii de fire,
Ca un acord armonic de încordate lire.
E-o goană de bobine, de roţi şi transmisioane,
Ce prind să se-nvârtească şi-ncep să se hârjoane.
Şi vuie toată casa de-asurzitoarea larmă.
Ici munţi albi de zăpadă se zdrumecă, se sfarmă,
Pe roţile-nroşite ies norii albi de aburi;
Viu apa clocoteşte şi colcăie în jgheaburi;
Urzeala străvezie pe suluri se destramă;
Ici fără preget zboară suveica şi recheamă
Mereu tot alte fire ce se-ntreţes grăbite
În unda înspumată a pânzei înălbite,
Şi fabrica răsună de sfântul glas al muncii,
Al muncii ce hrăneşte şi mamele, şi pruncii.

CÂNTEC

CUPRINS

Stau dus cu fruntea rezemată-n mână
Şi-ascult cum plînge doina cea bătrînă
Şi cum se tânguieşte şi se-ngână,
Pe urmă-ncet s-alină ca păstorul
Când paşte turma, şi pe urmă geme
Şi-aruncă în mânia ei blesteme
Şi chiuie, şi strigă, iar blesteamă
Şi trăsnetele cerului le cheamă
Asupra celor ce-asupresc poporul;
Apoi s-alină într-o melodie,
O dulce melopee ce adie
Şi iară strigă-ntruna şi recheamă
În adâncimea negrelor păduri…
Pe când pe culmi veghează gravi conduri,
Şi glasul ei, pe văi împrăştiat,
Se pierde-ncet sub cerul înnoptat…

CĂTRE LUNĂ

CUPRINS

Lună, tu, care te duci peste zi,
O, ce se-ntâmplă cu tine?
Spune, crăiasă a nopţilor şi
Candelă a nopţilor line!

Torţă de-argint ce spânzură-n cer
Tristă, şi palidă liră.
Taină a nopţii, vrajă, mister,
Cântec în somn ce suspină!

Tu, ce ningi floare de-argint pe alei
Şi argintoase prin ramuri,
Faci ca să picure ploi pe scântei,
Pui poleială pe geamuri.

Tu, ce-n frumoasele nopţi de florar
Şi-n drăgăstoasa lui lună,
Când îşi recapătă versul ei clar
Privighetoarea nebună,

Tu, care spânzuri o candelă sus,
Albă în noaptea cea sumbră,
Şi luminezi pe divinul Isus,
Chipu-i ce luce din umbră,

Tu, ce pe vârfuri de brazi îţi strecori
Horbota, albă podoabă,
Duci în genune albastrele flori
Care pălesc prea degrabă.

Tu, care rătăcitoare năluci
Faci să umble-n portaluri,
Negre fantome aduci la răscruci,
Farmec urzeşti peste valuri.

Tu, care tremuri pe ape uşor
Horbotă albastră şi fină,
Faci un palat strălucit dintr-un nor
Şi îl inunzi în lumină.

Tu, întristatul, tăcutul străjer,
Crai trist de veghe, când ţie
Stelele-ţi spun poveşti de mister,
Tainice-n pacea târzie.

Înger de pază cu braţ de argint,
Crainic al nopţii senine,
Scuturi în orice ascuns labirint
Dulce parfum de verbine.

Tu, ce ne porţi pe drumuri pustii
Până la graniţa zării
Şi străluceşti peste dealuri, câmpii
Şi ape pustii ale mării…

Tu, ce străbaţi printr-un nour încet
Ca prin tăcute palate,
Tristă şi pală, ca Lady Macbeth,
Ganguri întunecate.

Tu, care tremuri pe trestii şi-arunci
Firele lungi de beteală

Şi rătăceşti prin văi şi pe lunci
Tristă şi alb-ideală.

Tu, ce fecioarele mi le-ncununi
Cu diademe de rază
Şi te-adânceşti printre negre genuni
Unde Satana veghează.

Sunet al nopţii, duh protector!
Rază eternă şi vie,
Duhul meu saltă cuprins de fior
Şi preamărire-ţi cânt Ţie!

DUPĂ O CITIRE DIN EMINESCU...

CUPRINS

Citesc... De sub pleoapă nu o dată
Îmi scapără în jos, pe obrazul meu,
O lacrimă... şi te citesc mereu
Şi parcă te-aş citi întâia dată!
Ce orizonturi nouă-mi luminezi
Cu raza genială-a minţii tale!
O lume ideală tu-mi creezi
Şi peste toate-arunci un giulgi de jale
Ce fâlfâie întunecat în aer...

Şi strunele pe care ning petale
Suspină-amar, ca-n vis, abia atinse
De degetele-ţi palide şi reci,
De degetele-ţi reci şi-atât de pale...
Scoţând sub mâna ta măiastră-un vaier...
Şi fruntea ta cu lauri o-ncununi,
Cu crini, cu nuferi, ferigi din genuni,
Cu trandafiri ce din grădini i-aduni...

Plutind spre culmi cu aripile-ntinse,
Învăluit în nouri, tu petreci
În sfânta-apoteoză-a morţii reci...
O, numele tău sfânt poţi să ţi-l treci
În cartea nemuririi necuprinse...
Cât va mai izvodi glas omenesc,
Un viers în dulcea limbă-armonioasă
Din cea mai scundă şi-umilită casă
A preamăritului grai românesc!

TĂLMĂCIRI

CUPRINS

Din volume

UN IMN FRANCEZ LUI EMINESCU

Lucien Bazin

Cunosc povestea tristă şi scurt-a vieţii tale
Şi scârba ta născută din vanele plăceri,
Şi lumea ta de visuri, dorinţe şi dureri...
Năluca urmărită de tine-n veci pe cale.

Şi am citit o parte din opera-ţi măiastră;
Sub biciul suferinţei umane te zăresc
Trist, implorând în graiul tău dulce românesc
Pe amor, pe tiranul divin din lumea noastră.

Dar mai presus citit-am poemul tău romantic,
Bogat în idealuri şi falnice avânturi
Ce-o să-ţi rodească neamul, vrăjit de-acele cânturi,
În care se trezeşte al Romei geniu antic.

Şi mi-am adus aminte atunci că-n voi renaşte
Acelaşi sânge nobil al rasei vechi latine,
Şi-n ciuda depărtării, m-apropie de tine,
Şi m-a cuprins mândria că te-am putut
cunoaşte!

De-atunci şi munca-ţi sfântă cu dragoste-o aleg.
Ci, de n-am fi vlăstare aceleiaşi tulpine,
Te-aş fi-nţeles eu totuşi, citindu-te pe tine:
Poeţii mari sunt domnii pământului întreg!

Aşa toţi cei ce-odată simţit-au cu putere
Delirul deznădejdii, cel plin de-amar şi jale
Vor plânge la accentul sublim al lirei tale,
Imens răsunătoare când geme de durere…

Durerea e obştească: acid e-al ei sărut…
Tu însuţi, Eminescu, o cunoşteai din faşe:
Înlănţuindu-ţi gâtul cu braţele-ucigaşe
Te-a strâns aşa de tare, că lira ţi-a tăcut…

S-a stins a ta gândire în noaptea blestemată,
Pân’ ce să treci în raiul etern scăldat în rază…
Dar opera-ţi rămâne şi duhul tău veghează
Asupra ţării tale în doliu-nveşmântată.

În negrele amurguri, când ne-nfioară-un vaier
Ca dintr-o altă lume, al pasărei nocturne,
Când strop cu strop, în taină, din nevăzute urne
Necunoscute lacrimi alunecă prin aer,

În tristele amurguri ce-mbrac-a noastre frunţi
Cu negură de visuri, când singur îţi arăţi
Al lunii disc de aur vrăjind singurătăţi,
Când raza ei coboară peste câmpii şi munţi,

În ceasurile-acele de teamă ne-nţeleasă,
Când mările respiră o dulce adiere,

Atunci pluteşti, poete, scăpat de-orice durere,
Şi ţara ta ţi-o legeni cu drag, ca pe mireasă…

Poete, stai de strajă! Spre culmile măririi
Insuflă-i, ca să lupte, a geniului scânteie,
Copil al României, o, bard menit să steie
Alături de stăpânii slăviţi ai Nemuririi!

LENORE

Baladă de Bürger

CUPRINS

Din somn Lenore-n zori de zi
Tresare tulburată:
— O, Wilhelm, m-ai uitat? Eşti mort?
Veni-vei tu odată?
Iubitul ei lupta sub steag
În văile boeme
Şi nu-i scrisese nici un şir
De-atât amar de vreme.

Ţarina şi viteazul crai,
Sătui de jaf şi pară,
Au pus războiului sfârşit
Şi pace încheiară.
Şi cling! şi clang! oşti după oşti,
Cu flori împodobite,
În zvon de tobe se-ntorceau
La vetrele iubite.

Era un glas şi-un forfot viu
Din plaiuri până-n vale:
Bătrâni şi tineri, cu alai,
Le alergau în cale,
Şi bucuria strălucea
În ochii tuturora;
Pe Wilhelm însă în zadar
În căuta Lenora…

Ea alerga în sus şi-n jos
Prin gloata de oştire:

Nici unul, vai! din câţi veneau
N-aveau de Wilhelm ştire,
Iar când, pe rând, trecură toţi,
Durerea o înfrânse:
Ţipând se tăvăli pe jos,
Şi plânse, plânse, plânse…

Bătrâna o găseşte-n drum,
O scutură, o cheamă:
— Ah! mamă, Wilhelm este mort!
E mort de bună seamă!
Să piară lumea! piară tot!
Ar fi cu mult mai bine.
Nedrept şi crud e Dumnezeu,
Amar, amar de mine!

— Copilă, vino-ţi în simţiri!
Fă-ţi cruce şi te roagă;
Ce face bunul Dumnezeu
E drept şi bine, dragă!
— Ah, mamă, Dumnezeu e-n cer,
Şi cerul e departe…
Ce bine, vai, mi-a dat în schimb
Pe rugile-mi deşarte?

— Copila mea, odorul meu!
Ascultă, fii cuminte!
Nu supăra pe Dumnezeu
Cu astfel de cuvinte!
— Ah, mamă, mamă, e-n zadar,
Şi toate sunt pierdute!
Nici Dumnezeu, nici iadul chiar
Nu poate să-mi ajute!

— Dar, fată, dacă te-a uitat
Necredinciosul mire,
Şi poate el cu alta azi
Trăieşte-n fericire?
La dânsul nu te mai gândi,
Şi-l vei uita cu anii,
Când el răsplata-şi va găsi
În ghearele Satanei!

— Ah, mamă, ceea ce-am pierdut
Pierdut rămâne, mamă!
La ce, la ce m-am mai născut?
O, moarte, vino, ia-mă!
Mâini! În zadar vă frământaţi;
Ochi! în zadar mai plângeţi.
Ah, viaţa mea! Lumina mea!
Apuneţi şi vă strângeţi!

— O, Doamne, nu te îndura
De vorbele-i nebune!
În deznădejdea-i fără frâu
Nu ştie, vai, ce spune!
Ascultă, fată, sfatul meu!
Te du la mânăstire:
Mireasa fără de noroc
În cer găseşte mire!

— Ah, mamă, ce mi-e cer şi rai!
Ah, mamă, ce mi-e raiul?
Cu el, cu el e raiu-ntreg
Şi fără Wilhelm, iadul!
Nici nu mai vreau să cred nimic,

Nimic din câte-mi spuneţi!
Ah, viaţa mea! Lumina mea!
Strângeţi-vă şi-apuneţi!...

Aşa se zbuciumă mereu
Şi ţipă, şi blesteamă,
Răbdarea Domnului cercând
Cu vorbe fără teamă.
Şi până-n ceas târziu de-amurg
Plâng negrii ochi întruna,
Când stelele pe cer lucesc
Şi-ncet s-arată luna...

Auzi... deodată, trap-trap-trap,
Copite bat afară,
Un călăreţ s-opreşte-n drum
Şi urcă-ncet pe scară...
Lin sună micul clopoţel —
Cling-cling-cling, fără veste...
Şi de la uşă, lin de tot,
Vin şoaptele aceste:

— Veghează încă, draga mea?
Lumina nu e stinsă?
Ce face porumbiţa mea?
E veselă sau plânsă?
— Ah, Wilhelm, tu!... Aşa târziu?...
Vai, ce dureri cumplite!
De plâns mi-e sufletul pustiu...
De-unde vii, iubite?

— Noi noaptea doar plecăm la drum,
Când zările-s senine.
Şi tocmai din Boemia vin,
Ca să te iau cu mine!
— Ah, Wilhelm, intră-n casă-ntâi,
Vreau să-ţi aud cuvântul.
Vreau să te strâng la sânul meu...
Cum geme-afară vântul!

— Hei, geamă vântul, cât o vrea,
Iubita mea, nu-mi pasă!
Fugarul sforăie grăbit,
Nu-i chip de stat în casă!
Încinge-te de drum curând:
Te-oi duce-n goană cruntă
Şi jur că noaptea asta chiar
Dormim în pat de nuntă!

— Ah, dar porni-vom chiar de-acum?
Afară-i noapte rece.
Ascultă!... clopotul din turn
Vesteşte unsprezece!
— E luna sus... Noi şi cei morţi
Ne ducem iute foarte!
Ca vântul ori ca gândul vrei
Fugarul să ne poarte?...

— Dar unde-i locul cel faimos
Şi patul nunţii cum e?
— Departe... strâmt, întunecos
Şi neştiut de lume!...
— Vom încăpea noi? — Negreşit!

Fii gata dar în grabă;
Deschis e balul; după noi
Nuntaşii toţi întreabă.

Copila se găti; pe roib
S-avântă cu grăbire,
Cu braţu-i gingaş încingând
Pe multdoritul mire.
Şi hop, hop, hop, fugind cu ei
Fugarul saltă sprinten,
Copitele ţâşnesc scântei,
Şi ies văpăi din pinten.

La dreapta şi la stânga lor,
Pe drumul nins de lună,
Cum zboară dealuri, văi, câmpii!
Greu podurile sună!
— Urra!... E luna sus... Urra!
Ce repede merg morţii!
Te temi, iubita mea, de morţi?
— Ah, nu... dar lasă morţii!

Hei, unde merge-acel norod
Şi corbii, ce s-adună?
Ce-nseamnă ciocli, popi, prohod
Şi clopotul ce sună?
Cântări şi bocete-n convoi
S-aseamăn laolaltă
Cu jalnicul orăcăit
Al boului de baltă.
— Pe mort lăsaţi-mi-l în drum
Neîngropat să steie,

Veniţi la cununia mea
      Cu tânăra femeie!
Aici, ţârcovnic şi gropar
      Cu cioclii dimpreună!
Tu, dascăl, mormăie un psalm,
      Tu, popă, ne cunună!

Dispare carul mortuar…
      Cântările-amuţiră:
Pe urma roibului fugar
      Convoiul lung se-nşiră.
Şi hop, hop, hop, zburând cu ei,
      Fugarul saltă sprinten,
Copitele ţâşnesc scântei
      Şi ies văpăi din pinten.

La dreapta şi la stânga lor
      Câmpii, oraşe, sate,
Şi ţări şi munţi dispar în zbor,
      De goană fulgerate.
— Urra!… E luna sus!… Urra!
      Ce repede merg morţii?
Iubita mea, te temi de morţi?
      — Ah, lasă-n pace morţii!

— Te uită! sus pe eşafod
      Stafii şi draci s-adună,
Şi cântă, şi se învârtesc
      În razele de lună!
Aici, strigoi! aici, scripcari!
      Veniţi să-ntindem hora:
Eu noaptea asta mă cunun
      Cu mândra mea Lenora!

Şi toţi strigoii — fâş, fâş, fâş —
Aleargă pe-apucate,
Zburând pe sus ca-ntr-un vârtej
Un roi de foi uscate.
Şi hop, hop, hop, fugind cu ei
Fugarul saltă sprinten,
Copitele ţâşnesc scântei
Şi ies văpăi din pinten.

Cum zboară toate-n depărtări!
Apar, dispar întruna!
Oraşe, sate, ţări şi mări,
Şi stelele, şi luna!
— Urra!... E luna sus... Urra!...
Ce repede merg morţii!
Te temi, iubita mea, de morţi?
— Vai... las' să doarmă morţii!...

— Roib! roib! cucoşii cântă-n sat...
Miroase-a dimineaţă...
Roib! roib! zăresc la răsărit
O geană de roşaţă...
Mireasa mea, cred c-am ajuns!
Suntem în dreptul porţii,
Şi patul nunţii ni-e gătit...
Ce repede merg morţii!

Convoi, şi roib, şi cavaler
Străfulgeră în treacăt;
Lovit cu o vergea de fier,
Se frânge vechiul lacăt;
Aripile bătrânei porţi

S-aruncă la o parte,
Şi printre cruci, în cimitir
Ei zboară mai departe…

Hu!… cavalerul s-a oprit!
Minune blestemată!
Mantaua-i se destramă-n vânt,
Bucată cu bucată;
O hârcă goală-n loc de cap
Rânjeşte fioroasă,
Şi trupul, în schelet schimbat,
Pe umăr poartă coasă…

Tresare roibul viforos,
Nechează cu putere,
Pe nări şi gură varsă foc,
Şi sforăie, şi… piere!
Pământ şi ceruri gem amar
În ceas de grea mânie…
Lenora se frământă greu,
Cuprinsă de-agonie.

Acum se strâng în cimitir
Stafiile la lună
Şi-o horă deşucheată-ntind
Şi cântă împreună:
— Răbdare! Chinul pământesc
Se mântuie cu somnul;
De bietul suflet rătăcit
Îndure-mi-se Domnul!

ÎN CIUDĂ

După Burns

CUPRINS

Se vede sărman, ocolit cu dispreţ
Şi fruntea şi-o-nclină — în ciudă?
Dar noi ne mândrim şi-o-nălţăm mai măreţ,

Şi-aceasta doar numai în ciudă!
În ciudă şi numai în ciudă,
În ciuda atâtor mizerii ce sânt,
Nimic nu e rangul decât un cuvânt,
Şi omul e aur — în ciudă!

Cu pâine şi sare, cu coji de mălai
Trăim anevoie — în ciudă!
Nebuni şi mişei se răsfaţă ca-n rai,
Dar om este omul — în ciudă!
În ciudă şi numai în ciudă,
În ciuda averii şi-a tuturor chiar,
Tot omul cel vrednic e mărgăritar,
Oricât de sărac e — în ciudă!

Vedeţi voi pe-acela, el cică-i boier,
Şi ţanţos ce umblă — în ciudă!
Asculte-l toţi proştii şi-nalţe-l la cer,
El tot e-un netrebnic — în ciudă!
În ciudă şi numai în ciudă,
În ciuda podoabei ce-o poartă la piept,
Un om fără zgardă, un om înţelept
Se uită şi râde — în ciudă!

Un rege îl poate-ncărca din prisos
Cu nume şi-onoruri — în ciudă!
Dar vrednic să facă din om ticălos
Nu poate nici dânsul — în ciudă!
În ciudă şi numai în ciudă!
Oricât e de sus şi oricât de semeţ,
Nimic nu-i mai sfânt, şi nimic mai de preţ

Ca mintea şi cinstea — în ciudă!

De-aceea rugaţi-vă Domnului sfânt,
Să lupte tot omul — în ciudă!
Ca mintea şi cinstea să aibă cuvânt
Pe lumea aceasta — în ciudă!
În ciudă şi numai în ciudă,
Veni-va ea vremea înscrisă pe steag.
Când om către om să-şi întindă cu drag
O mână de frate — în ciudă!

CĂTRE COPACI

CUPRINS

Giosué Carducci

Umbreşti culmi repezi, largi singurătăţi,
Dar nu-mi eşti drag, întunecat stejar:
Cu ramuri verzi tu-mpodobeai barbari
Pustietori de tronuri şi cetăţi.

Tu, laur sterp, şi mai prejos îmi pari:
Tu minţi, oricât de falnic verde-arăţi
Pe câmpul veşted, sau când, alte dăţi,
Luceai pe frunţi pleşuve de chesari.

Mi-eşti dragă, viţă, tu ce creşti bogată
Din lut pietros, ca să-mi îmbii paharul
Uitării înţelepte-n vremuri grele.

Mai scump mi-e bradul: el va-nchide-odată
În patru scânduri, neted, tot amarul
Şi zbuciumul, şi visurile mele.

UCENICUL VRĂJITOR

După Goethe

CUPRINS

Iar s-a dus în târg batrânul
Maistru vraci, şi-s eu stapânul!
Hai, că pun eu azi la cale
Toate duhurile sale!
Ştiu pe dinafară
Farmecele lui,
Şi minuni, ca dânsul,
Fac, fără să-i spui.

Iute! iute
Adă apă,
Să înceapă
Rotitoare
Valuri-valuri pe-ntrecute
Să se verse-n scăldătoare!

Vino dar, mătură roasă!
Ia-ţi mantaua zdrenţuroasă!
Slugă-ai fost, fii iară slugă!
Fă-mi pe voie dintr-o fugă!
Capătă-ţi picioare,
Sus răsară-ţi cap.
Du-te, poartă-mi, adă-mi
Doniţele-n trap!

Iute! iute
Adă apă,
Să înceapă

Rotitoare
Valuri-valuri pe-ntrecute
Să se verse-n scăldătoare!

Iată-mi-l fugind pe cale!
Umple doniţele-n vale,
Ca un fulger mi se-ntoarnă,
Un potop de valuri toarnă,
Pleacă, vine iară!
Colcăie-n bazin,
Saltă, creşte apa,
A, dar este plin!

Ho! străine!
Scalda-i plină:
La hodină,
Ca-nainte!
Ah, pricep… amar de mine!
Vorba mi-a pierit din minte!

Vorba, vai! ce cată spusă
Ca să-l facă iar ce fusă!
Fuge, vai, şi vine-n grabă!
Mătură, de-ai fi de treabă!
Tot mai mult aduce,
Toarnă tot mereu,
Vai, şi mii de râuri
Cad pe capul meu!

Şaga-i şagă,
Nu-mi mai place!
Stai, tu, drace!
Încă râde?!

Inima-n răcori mi-o bagă!
Ce ochi crunţi! Ce schime hâde!

O, dar ai ieşit din iaduri
Ca să faci prin casă vaduri?
Unde caut, pretutindeni,
Parcă-i un puhoi cu grindeni!
Mătură netoată,
Stai pe loc, îţi spun!
Băţ, ce-ai fost odată,
Nu mai fi nebun!

Nu ascultă?!
Hai tu numa!
Căci acuma
Cu toporul
Fără de zăbavă multă
Am să-ţi potolesc eu zorul!

Iată-mi-l! Târâş s-arată!
De m-arunc la tine-odată,
Nici nu mântui tot cuvântul,
Una fi-vei cu pământul!
L-am crăpat în două!
L-am lovit la mir!
Pot s-aştept acuma
Şi să mai respir!

Iată! Iată!
Că învie
Şi-mi îmbie
Doniţi pline

Doi acuma dintr-o dată!
Ajutor, puteri divine!

Şi aleargă! Curg pâraie,
Pretutindeni prin odaie!
Ce privelişte avană!
Vraciul! — Maistre, fă-ţi pomană!
Duhurile tale,
Doamne,-şi fac de cap:
Le-am chemat, şi-acuma
Nu mai pot să scap!

— Măturice!
Stai cuminte
Ca-nainte...
Căci la vreme
Doar bătrânul vraci aice,
Duhuri, poate să vă cheme!

STROPII DE NECTAR

Goethe

CUPRINS

Când Minerva, ca s-arate
Preţuirea pentru-alesu-i
Prometeu, din cer i-aduse
De nectar o cupă plină,
Spre a-şi ferici pe oameni
Şi spre-a le sădi în suflet
Simţul artelor frumoase;

Sprintenă-şi zori ea pasul,
Nu cumva să prindă veste
Jupiter; şi cupa de-aur
Şovăi şi pe pământul
Verde câţiva stropi picară...

Iute-albinele-i luară
Urma, şi sorbiră harnic;
Fluturul s-aflǎ în treabă
Ca şi el un strop să fure;
Chiar năsâlnicul păianjen
Lunecă şi supse straşnic.

Norocoase-au fost acestea
Şi-alte gingaşe gângănii,
Căci împart cu muritorii
Astăzi deopotrivă cea mai
Mândră desfătare — *arta*.

LORELEY

CUPRINS

Heine

Eu nu ştiu ce poate să fie
Că-mi sună mereu în urechi
Cu veşnica-i melancolie
Un basmu din zilele vechi.

Se-ntunecă fără de veste,
Lin apele Rinului curg,
Şi cresc ale munţilor creste
Măreţ strălucind în amurg.

Pe stâncă un chip de femeie
S-arată din negură blând,
Brăţara-i de aur scânteie,
Ea-şi piaptănă părul cântând.

Ea-şi piaptănă părul şi cântă
Un cântec de vrajă al ei;
Te farmecă şi te-nspăimântă
Cântarea frumoasei femei!

Pescarul, nebun, se repede
Cu luntrea lui mică şi, dus,
Nici valuri, nici stâncă nu vede,
El caută numai în sus.

Vâltoarea-l izbeşte de coasta
Stâncoasă, şi moare-necat:
Loreley a făcut-o aceasta
Cu viersul ei fermecat.

GRENADIRII

CUPRINS

Heine

Din Rusia doi grenadiri se pornesc
Voioşi să-şi revadă iar Franţa,
Dar când au intrat în hotarul nemţesc,
Atunci îşi pierdură speranţa.

Atunci au aflat dureroasele ştiri
Că gloria Franţei s-a stins:
Înfrânte, zdrobite sunt marile-oştiri
Şi cezarul, cezarul e prins!

Atunci îşi plecară trişti frunţile lor
Şi plânseră cei doi tovarăşi.
Iar unul a zis: — Cumplit mă mai dor,
Cumplit mă ard rănile iarăşi!

A zis celălalt: — Un vis fuse tot,
Şi moartea mi-ar fi mult mai bine!
Am însă nevastă, copii, şi nu pot
Să mor, că-s pierduţi fără mine!

— N-am zor de nevastă, n-am zor de copii,
Un dor mai frumos m-a cuprins;
Cerşească pe drumuri ori facă ce-or şti:
Cezarul, cezarul meu, prins!

Curând, o, prietene, mort voi zăcea:
Ascultă-mi un singur cuvânt!
Cadavrul cu tine în Franţa mi-l ia,
Mă-ngroapă-n al Franţei pământ!

Dar crucea onoarei mi-o prinde la piept,
Aproape de inima-mi stinsă;
Aşază-mi şi flinta la umărul drept
Şi spada la mijloc încinsă.

Aşa voi veghea în mormânt, ascultând,
O strajă ce pare că doarme...
Ci-n vis auzi-voi iar tunul urlând
Şi tropot, şi zângăt de arme!

Cezarul meu trece-n al luptei avânt
Pe groapă-mi, şi-n spade ce scapăr,
Atunci, înarmat mă înalţ din mormânt,
Cezarul, cezarul să-mi apăr!

AŞ PUNE CRUCE SĂRĂCIEI...

Heine

CUPRINS

Aş pune cruce sărăciei mele
De-aş fi un pictor meşter de icoane,
Să zugrăvesc tablouri după toane,
Împodobind biserici şi castele.

Potop de daruri, aur şi coroane,
De-aş şti clavir, vioară ca, prin ele,
Să desfătez boierii-n cafenele
Ori să culeg aplauze-n saloane.

Nu-mi va zâmbi norocul niciodată:
Pe lume tu mi-eşti singurul tezaur,
Tu, artă fără pâine, poezie!

Şi, ah! când alţi petrec şi se desfată,
Când vinul spumegă-n pahare de-aur,
Eu însetez, ori beau — pe datorie...

ARBORII-NFLORIŢI RĂSUNĂ...

Heine

CUPRINS

Arborii-nfloriţi răsună,
Cântă cuiburile-n slavă...
Cine-i oare capelmaistrul
În orchestra din dumbravă?

Piţigoiul care-ntruna
Dă din cap cu-atâta fală?
Ori pedantul cuc ce-şi strigă
Numele fără greşeală?

Este oare cocostârcul,
Care, tacticos la pasuri,
Calcă-nfipt pe lungi picioare,
În acest concert de glasuri?

Nu! În inimă-mi trăieşte
Cela ce conduce corul...
Tainic simt cum bate tactul,
Şi socot că e amorul.

CAVALERUL

CUPRINS

Heine

Lui D. Anghel

A fost odinioară un cavaler tăcut,
Cu ochii melancolici, obrajii de zăpadă.
Tărăgănat şi şubred, pustiu şi abătut,
El hoinărea pe uliţi, dat visurilor pradă.
Era aşa de ţeapăn, stângaci, dus în extaz!
La geamuri flori şi fete râdeau de el cu haz,
Când, şovăind în umblet, se poticnea, sărmanul!

Ades, pierdut în umbră, stătea-ntr-un colţişor,
Fugind de ochii lumii, în casa-i solitară.
Şi braţele-amândouă el le-ntindea cu dor,
Ci nu scotea o şoaptă în liniştea de seară.
La miezul nopţii însă creştea un freamăt lin
Şi-un cântec sau descântec bizar, ca din senin,
Şi cineva la uşă uşor de tot îi bate...

Iubita-i intră, — iat-o alunecând uşor
Într-un veşmânt de spumă de valuri zgomotoase,
Aprinsă şi-nflorită ca un aprins bujor;
Strălucitor e vălu-i uşor ca de mătase.
Blond chipul ei răsare din buclele-aurii,
Surâd albaştri ochii scânteietori de vii —
În braţe unul altui se lasă ei să cadă...

În braţe unul pe-altul ei dornic se cuprind;
Stângaciul de-adineauri nici nu se mai cunoaşte;
Re-nvie visătorul; obrajii reci s-aprind;

Din ce în ce mai teafăr el simte că renaşte.
Ea însă, ea-l răsfaţă zâmbind alintător,
Cu vicleşug se-ntoarce încet şi-ncetişor
L-acopere cu vălul cel alb, de diamante…

Într-un palat feeric, cu ziduri de cleştar,
Se vede cavalerul, orbit de-aşa splendoare:
Uimit se uită dânsul şi se mai uită iar,
Tot aruncând în preajmă-i priviri ne-ncrezătoare.
Dar nimfa-l ţine totuşi îmbrăţişat cu drag
El — mire, ea — mireasă, şi-n jurul lor, şirag
Din ţiteră ţin hangul şi cântă mândre zâne…

Din ţiteră ţin hangul şi cântă răpitor,
Şi, stând să-nceapă danţul, ridică-n tact piciorul…
Tresare cavalerul, înnebunit de-amor.
Mai pătimaş îşi strânge la piept acum odorul.
Atunci, fără de veste, luminile dispar,
Şi iarăşi cavalerul tăcut şi solitar,
Se pomeneşte-n trista poetului chilie…

SURUGIUL

Lenau

CUPRINS

Vraja dulcei nopţi de mai
Stăpânea afară,
Sus, de-argint pluteau bălai
Nori de primăvară.

N-auzeai pe lunci şi văi
Nici un glas să sune,
Singură umbla pe căi
Raza blondei lune.

Molcom fremăta abia
Numai vântul serii,
Spre a nu trezi cumva
Pruncii primăverii.

Chiar şi tainicul izvor
Parcă amuţise,
Ca să cruţe-a florilor
Parfumate vise.

Cornul său la gură-atunci
Surugiul pune
Şi-l făcu prin văi şi lunci
Vesel să răsune.

Şi sunau cei patru cai
Sprinteni din copite,
Ce prin înfloritul rai
Ropoteau grăbite.

Şi părea că trec în zbor
Şi aleargă toate,
Speriind în goana lor
Liniştea din sate.

Când, prin raiul ce-l zărim
Cum străbatem, iată
Fără veste-un ţintirim
Ochilor s-arată.

Zidul mohorât stătea
Sprijinit de stâncă,
Crucifixul sfânt veghea
Sus, în jale-adâncă.

Surugiul domolind
Dintr-o dată trapul,
Sus, la crucifix, privind,
Trist întoarce capul.

— Ierţi, măria-ta, de-oprim,
Însă n-am ce face:
Colo, sus, în ţintirim
Un tovarăş zace.

Şi de câte ori mă-ntorn,
Mă îneacă plânsul:
Nimeni nu suna din corn
Mai frumos ca dânsul!

Şi de câte ori revin
Pe-aste locuri iarăşi,

Trebuie să-i cânt puţin
Bunului tovarăş!

Către ţintirim deci el
Cornul şi-l îmbie,
Să-l audă-n somn acel
Aţipit sub glie;

Şi-un atât de dulce zvon
Dintre stânci pătrunde,
Parcă mortul postilion[1]
Din mormânt răspunde.

Repede porni la drum
Goana cea nebună:
Tânguiosul corn şi-acum
În auz îmi sună...

---

[1] *Surugiu.*

EXCELSIOR![1]

Longfellow

CUPRINS

Spre seară, printr-un sătişor
Din Alpi, un tânăr călător
Trecea purtând prin nea şi vânt
Un steag cu-acest străin cuvânt:
Excelsior!

Sub geană-i, ochiu-ntunecos
Sclipea ca paloşul tăios,
Şi, ca din corn de-argint, senin,
Suna cuvântul cel străin:
Excelsior!

Lumini de prin bordeie, rar,
Băteau în faţă-i, şi, bizar,
Gheţarii-n noapte străluceau,
Şi straniu buzele-i şopteau:
Excelsior!

— E un prăpăd în munţi acum! —
Îl sfătuieşte-un moş pe drum —
Pârăul e şivoi turbat...
El murmură ne-nduplecat:
Excelsior!

— O, vin', o fată i-a şoptit,
La pieptul meu, pribeag trudit!

[1] Mai sus *(lat.)*.

În ochi-albaştri-nlăcrimaţi
Priveşte-oftând, înalţ-un braţ:
Excelsior!

— O, nu intra-n brădetul des,
Lavinele în drum îţi ies!
Îi strigă-n vale un păstor.
El pasă drept, nepăsător:
Excelsior!

Şi-n zori, când clopotul din schit,
Vibrând sonor şi lămurit,
Pe fraţi la rugă i-a chemat,
Din stele-un glas a răsunat:
Excelsior!

Şi câinele-a descoperit
Un pelerin întroienit.
Pe pieptul său un steag — drept scut —
Cu-acel cuvânt necunoscut:
Excelsior!

Şi tainic mortul surâdea
Spre soarele ce răsărea,
Şi mândru, ca o stea căzând,
Căzu din cer un strigăt blând:
Excelsior!

MUGUR, MUGUR, MUGUREL...

Petöfi

CUPRINS

În oraşul ăsta am deschis eu ochii;
Salutare, locuri mândre, scumpe mie!
Doina doicei mele din copilărie
Sună-n tot oraşul: doica-mi cântă mie?
Glasul ei e-acesta? ori poate mă-nşel:
        "Mugur, mugur, mugurel!..."

A plecat, odată, un copil voios,
Azi, bătrân, se-ntoarce tot pe-aceeaşi cale...
Hei, de-atunci ce mult e... griji, necazuri, boale,
Bucurii puţine, şi atâta jale!
Cum mai trece vremea..." trist îngână el:
        "Mugur, mugur, mugurel!..."

Oare unde sunteţi, tovarăşi de joc?
D-aş vedea pe unul barem dintre voi!
Să mai stăm de vorbă, veseli amândoi,
Să ne reîntoarcem anii înapoi,
Anii cei de basme, să cânt iar cu el:
        "Mugur, mugur, mugurel!..."

Fără de hodină, pasăre pribeagă
Care-şi cată cuibul cald de-odinioară
Când se-ntoarce iară mândra primăvară,
Gândul meu colindă, pretutindeni zboară,
Şi mă mir eu singur câte-mi spune el:
        "Mugur, mugur, mugurel!..."

Sunt copil acuma, iarăşi sunt copil!
Pe-o nuia încalec… lumea e a mea!
Sare şi nechează murgul meu-nuia,
Merg la jgheab, devale, şi îi dau să bea…
Hii, murguţ, în lume, zboară rândunel…
        "Mugur, mugur, mugurel!…"

Clătinat răsună clopotul din turn,
Calul, călăreţul cad de oboseală…
E-n amurg… acasă doica mă ia-n poală…
Aţipesc, şi visuri mândre mă înşală;
Doica mă alintă, cântă-ncetinel:
        "Mugur, mugur, mugurel!…"

UN VIS

Petöfi

CUPRINS

Iubesc cum încă om pe lume
N-a fost în stare să iubească.
Iubita mea e sfântă, mare,
Dar nu-i fiinţă pământească.

Iubesc o zeie exilată
Din cer, şi-n veci o voi iubi:
E libertatea. Dar, durere!
În vis numai o pot zări.

În versurile mele însă
Mi-apare falnica iubită.
Chiar astă-noapte-a fost cu mine
Într-o grădină înflorită.

Îngenunchind i-am spus iubirea-mi
Şi m-am plecat să rup o floare
Ca să i-o dau — o mică jertfă...
Atunci — cu spada sclipitoare —

La spate-mi apăru călăul,
Şi capul meu căzu trunchiat...
În mâini chiar îmi căzu, şi dânsei
În loc de floare i l-am dat.

MĂNUŞA

Schiller

CUPRINS

În faţa grădinii sale cu lei,
Când gata-i să-nceapă lupta de fiare,
Stă regele Francisc pe tron.
În preajmă-i stâlpii coroanei,
Şi de jur împrejur, pe înaltul balcon,
Cunună de mândre femei.

Şi la un semn s-a deschis colivia,
Şi grav, în arenă, un leu
Îşi poartă mândria
Şi caută mut, de jur împrejur,
Căscând fioros.
Îşi scutură coama-ncurcată
Şi se încovoaie o dată,
Apoi se culcă jos.

Şi regele dă un semn iară,
Şi prin poarta cealaltă
Un tigru sălbatic saltă.
Cum vede pe leu, răcneşte
Şi în cerc, fricos, îl înconjoară
Cu limba-ncordată-n afară,

Cu coada vâlvoi
Şi sforăie turbat, furios
Şi mârăie dârz, apoi
Se culcă alăturea, jos.

Şi craiul mai dă un semnal,
Şi pe două guri colivia
Stupeşte doi leoparzi deodată.
Ei cad furtunatici, cu lăcomia
De luptă-ndrăzneaţă,
Pe tigru năval,
Acesta turbat îi înhaţă
Cu laba-ncruntată,
Dar leul în sus
Se-nalţă urlând, şi toţi s-au supus.

Şi tac îmbufnate,
În cerc întinse,
De setea sângelui aprinse
Felinele înfricoşate.

Atunci, din balcon
Cade-o mănuşe din mâini delicate
Între tigru şi leu, la mijloc.

Iar Cunigunda-n bătaie de joc
Se-ntoarce spre cavalerul Delorges:
— De-ţi este amorul aşa de aprins
Şi vrei să mi-o dovedeşti dinadins,
Ei, adă-mi atunci mănuşa de jos!

Şi cavalerul porneşte în pripă,
Coboară-n arena îngrozitoare
Cu pas apăsat, îndrăzneţ,
Şi dintre fiare
Smânceşte mănuşa c-un gest de dispreţ.

Şi cu uimire, cu groază,
Cavaleri şi nobile dame
Se grămădesc să-l vază.
Şi el, liniştit, aduce mănuşa-napoi.
Curtenii prind să-l aclame.
Iar Cunigunda jubilează,
Norocu-i râde în ochii vioi:
Ce gingaş zâmbeşte, primind pe viteaz!...
El, mândru, i-aruncă mănuşa-n obraz:
— Răsplata, doamnă, n-o mai vroi!
Şi pleacă, fără să cate-napoi.

GRAIUL IELELOR

Goethe

CUPRINS

Cin’ zboară prin viscol aşa de târziu
În noapte? E tatăl cu scumpul lui fiu.
El ţine copilul lipit de-al său piept,
Veghează asupră-i cu ochiul deştept.

— Copile, tu tremuri; ţi-e frică; ce ai?
— Nu vezi, tată dragă, pe-al ielelor crai,
Cu lunga lui coadă, coroană purtând?
— Copile, e ceaţă purtată de vânt.

“O, dragă copile, o, vin ca să-ţi fac
La jocuri frumoase, să-ţi fie pe plac.
Flori mândre, pestriţe, din plai strânge-vei,
Şi maica te-mbracă în aur de vrei!”

— Ah, tată, ei, tată, auzi ce mi-a zis,
Ce craiul în umbră şoptind mi-a promis?
— Taci molcom, copile, şi fii liniştit:
E vântul ce-n veştedul crâng a vuit.

“O, vrei tu, copile, cu mine să vii?
Surorile mele cu drag te-or păzi.
Din apă ies ele când este senin
Şi-n cânturi şi-n jocuri te leagănă lin!”

— Dar, tată, ah, tată, nu vezi la un loc,
Prin negură, ielele prinse în joc?
— Văd, dragă copile, eu văd lămurit
Cum ramii îşi mişcă un plop gârbovit.

“Frumos eşti, copile, şi drag tu îmi eşti;
Te smulg cu puterea, deşi te fereşti!”
— Ah, tată, iată-l, mă prinde-acum, vai!
Acum mă striveşte al ielelor crai.

Bătrânul cu groază fugaru-nteţeşte;
Copilul ce geme de sân şi-l lipeşte.
Abia el ajunge acasă cu chin…
Copilul de spaimă-i murise la sân.

TREI SONETE

După Heine

I

CUPRINS

(Traumbilder[1], III)

În vis, părea la nuntă că mă-nvită;
Şi se făcea că eu plecam de-acasă
În frac de gală, vestă de mătase;
În faţa mea sta dulcea mea iubită.

M-am închinat şi-am zis: "Sunteţi mireasă?
Eh, vă doresc viaţă fericită!"
Dar vorba mea era aşa silită,
Pe cât de rece şi politicoasă.

Atunci iubita izbucni în plâns,
Şi-n lacrimile ce-i curgeau întruna,
Încântătorul chip al ei s-a stâns.

O, dulcii ochi, evlavioase stele,
De mă minţesc aievea-ntotdeauna
Măcar în vis mă-ncred cu drag în ele.

---

[1] Imagini din vis *(germ.)*.

II

(Mamei sale B. Heine, născută von Gelden)

Sunt învăţat să port sus a mea frunte,
Căci firea mea e dârză şi-ndrăzneaţă;
Chiar regele de m-ar privi în faţă,
Privirea mea ar şti cum să-l înfrunte.

Dar, scumpă mamă, oricât de semeaţă
Figura mea ar sta să se încrunte,
Eu şovăiesc, cu pletele cărunte
Când mi te-apropii, sfântă şi măreaţă.

Spiritul tău poate mă umileşte,
Spirit înalt, ce nu cunoaşte frică
Şi fulgerul spre ceruri se ridică.

O amintire mă nelinişteşte,
Purtarea mea cea rea posomorât-a
Inima care m-a iubit atâta?

III

Ca un nebun te-am părăsit odată,
În lumea largă dorul mă gonise
Să cat iubirea-ntrevăzută-n vise,
Ca s-o cuprind în inima mea toată.

Şi am cerşit pomana ne-nsemnată
Rătăcitor, cu braţele deschise,
Şi am bătut la porţile închise,
Dar numai ură-mi dară ca răsplată.

Ci eu doream iubirea,-n veci iubirea,
Şi asta n-am găsit-o nicăirea.
Bolnav şi trist m-am reîntors acasă.

Tu mi-ai ieşit atunci în prag duioasă,
Şi, ah, în ochii tăi sta zugrăvită
Iubirea sfântă, dulce, mult dorită.

CUPRINS

REFERINŢE CRITICE

“Poetul nu caută singurătăţile, ci stă în comunitate asistând la evenimentele semnificative, nuntă, înmormântare, festivităţi. Sunt cu totul comune gravurile ce reprezintă ca într-o scară a vieţii toată familia, de la bunici până la copilul în braţe, în drum spre locurile de petrecere. Deci la Iosif, care nu este un sumbru răpus de tristeţi ucigaşe, nici un sălbatic ca eroii lui Brătescu-Voineşti, nostalgia e de întoarcere la bunurile societăţii naive, patriarhale, gessnerianism…”

G. CĂLINESCU, **Istoria literaturii române de la origini până în prezent**. Ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Minerva, Bucureşti, 1986, p. 602.

“Poet al satului, dar şi al provinciei natale, cu aspiraţiile ei fireşti către libertate, “pastelizat” în sensul plastic al cuvântului, cu penel discret, muiat în albastru, în pulbere de aur şi în cenuşiu de colb, dar cu desenul precis conturat, St. O. Iosif şi-a găsit instrumentul într-un vers limpede, echilibrat, ferit de sonorităţi găunoase, ca ale majorităţii contemporanilor. Deşi este stăpânit de melancolie, nu şi-o speculează ca pletora posteminescienilor, şi unul din principalele-i merite este de a nu li se fi încadrat nici un moment, situându-se din capul locului în filiera lui Coşbuc, atât ca atmosferă morală, cât şi ca factură de vers şi strofă, cu o notă personală netăgăduită. El nu l-a aşteptat pe maestrul să-şi definească într-un târziu atitudinea faţă de popor, ca să găsească, în sonetul **Cronicarii (1901)**, lapidarul vers:

Şi sufăr şi mă bucur cu poporul.

Patriotismul, nu de firmă, nici de program, ci de structură morală autentică, axat, de iubitorul de cântec neşovin, pe preferinţă simţită pentru doină, şi-a găsit expresia în interesantul poem **De cântece Parisu-i plin...**"

Şerban CIOCULECU, **Varietăţi critice**, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1966, p. 300—301.

"Leagănul copilăriei lui Iosif este Braşovul, unde tatăl său, deaproape înrudit cu scriitorul şi academicianul Gavril Munteanu, a fost timp îndelungat directorul liceului român. O spun aici spre a împrăştia pentru totdeauna insinuările acelor nebuloşi detractori, care, fără a-şi putea dovedi originea românească măcar până în prima generaţie ce i-a precedat, prezintă pe Iosif ca pe un venetic de cine ştie ce seminţie semită. Dar o mai amintesc şi pentru că originea lui, Braşovul, acest cuib vechi de cultură românească, oraşul cu disciplină socială, cu tradiţii şi trecut şi cu credinţa nestrămutată în puterea neamului, explică multe din calităţile poetului nostru. (...)

Întâile lui poezii apar în **Vieaţa** dlui Vlahuţă, într-un timp când printr-o extraordinară reclamă de ziare ieşeau rând pe rând volumele lui Radu Rosetti, poet acum naufragiat, şi când dl Hasdeu introducea cu mult aparat poezia cea rece şi afectată a lui H.G. Lecca. Aceşti doi se menţin în opinia publică până ce Iosif urcă tribuna **Convorbirilor** de sub direcţia dlui Bogdan. Prin volumul său **Patriarhale** stârneşte o bucurie generală, în presă şi la toţi câţi, cu atâta dreptate, se plângeau de lipsa unei note originale în poezia contemporană.

Şi cauza bucuriei recenzenţilor n-a fost numai manifestarea însăşi a talentului, ci faptul că s-a găsit un public ca să-l îmbrăţişeze, să se declare pentru o direcţie atât de simplă şi firească, să se inspire din toate acele figuri blânde şi patriarhale, din toate acele pastele şi icoane frumoase de pe pământul ţării româneşti, zugrăvite de poet într-o limbă curată şi melodioasă.(...)

Forma uşoară a poeziei populare, întrebuinţată de Iosif, a contribuit mult la cucerirea opiniei. Şi poezii ca **Doina** sau **... Cântec vechi** s-au răspândit foarte repede. (...)

Şi e uşor de constatat cât de mult se apropie Iosif de Eminescu în îmbinarea poeziei culte cu cea populară, cât de mult se nizuiesc amândoi la readucerea poeziei la dreapta ei obârşie…"

Ilarie CHENDI, **Pagini de critică**, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1969, p. 124, 125, 126.

"După propria-i mărturisire, Ştefan Octavian Iosif s-a vrut continuator al lui Coşbuc; ceea ce, în poeme precum **Furtuna** şi **Cucoarele**, a şi fost. Critica literară l-a plasat, prin consens, ca verigă notabilă între Coşbuc şi Goga, fără ca vreun interpret să se hazardeze a-l ridica la nivelul celor doi. Ingrata postură de poet de tranziţie a făcut să i se uite meritele, versurile sale fiind eclipsate de talentul antecesorului şi de al urmaşului întru literatură. Să nu uităm însă că Goga va relua primele versuri din poemul lui Iosif **Adio** ("Da, mult mai bine ar fi fost/ Să fi rămas în sat la noi…"), aşa cum prinţul Cantemir reluase stihurile lui Miron Costin.

Tonul lui Goga este anticipat în **Romanţa** publicată în 1899 ("Era un cântec ce-l ştiam/ De-acasă, dintr-o seară…/ Cum l-ascultam pierdut la geam,/ Mi se părea că mă vedeam/ La noi, acasă, iară…") şi în poemul **Veselie** ce premerge **Cântecele** bardului din Răşinari: "La orândă-i o beţie/ Straşnică în astă-seară!/ Nimeni nu mai vrea să ştie/ Ce viforniţă e-afară…// Glasuri vesele răsună, / Zic vioare, urlă vântul…/ Joacă toţi cu voie bună,/ Dârdâie sub ei pământul!" St.O. Iosif accentuează patriarhalitatea satului ardelean (volumu-i de debut se intitula **Patriarhale**) zugrăvit în nota doctrinei panteiste a sămănătoriştilor.

Deşi a cultivat mai insistent decât Coşbuc şi Goga confesiunea, nu s-a dovedit un poet liric de vocaţie; se mai pot reţine din opera sa exclusiv poeme epice, domeniu în care a excelat şi ca traducător (la numai 17 ani dădea o foarte frumoasă tălmăcire din **Graiul ielelor** de Goethe).

A cultivat cu talent baladescul, dând una din cele mai bune balade din literatura noastră cultă: **Clopotele din Nürnberg...** Eufonia metronomică a versurilor este, aici, de o mare expresivitate, contribuind

din plin la crearea atmosferei lirice. Poetul s-a dovedit însă la fel de inspirat şi în curajoasa violentare a structurii versului tradiţional...”

Mircea SCARLAT, **Istoria poeziei româneşti**, vol. II, Editura Minerva, Bucureşti, 1984, p. 170, 171, 172.

“Venind direct de la Coşbuc, St. O. Iosif trimite tot atât de direct la Octavian Goga, de care va fi depăşit prin vigoarea profetismului melancolic al acestuia.”

I. NEGOIŢESCU, **Istoria literaturii române**, vol. I, Editura Minerva, Bucureşti, 1991, p. 141.

“St. O. Iosif **(1875—1913)** şi-a început acitivtatea cu traduceri din Petöfi... A mai tradus. **Cidul** de Corneille şi **Wilhelm Tell** de Schiller, **Lenore** de Bürger, **Loreley** şi **Grenadirii** de Heine, **Blestemul bardului** de Uhland, **Ucenicul vrăjitor** de Goethe sunt traduceri perfecte, inegalabile. Poeziile originale **(Versuri**, 1897; **Patriarhale**, 1901; **Poezii**, 1902; **A fost odată**, poem, 1903; **Din zile mari**, poem istoric, **Credinţe**, 1905; **Poezii**, 1908; **Cântece**, 1912**)** au meritul de a fi întradevăr originale, adică de a nu imita nici pe Eminescu, nici pe Coşbuc, asimilând câte ceva din amândoi, poate şi din Alecsandri, într-o compoziţie proprie. Bucuria de a trăi, melancolia uşoară, reveria, nostalgia copilăriei, amintirea peisajului natal sunt temele sale de predilecţie. Era îndrăgostit de muza populară, de legende şi basme, de figurile vitejilor, voievozi sau haiduci **(Novăceştii, Pintea, Gruia, Corbea)**, despre care a scris balade lirice, neavând înzestrare epică, dar posedând farmecul evocării. Remarcabile sunt cele şapte pasteluri publicate în “Convorbiri literare” şi cele douăsprezece **Icoane din Carpaţi**, printre care şi **Doina...**”

Al. PIRU, **Istoria literaturii române**, Editura “Grai şi suflet — Cultura naţională“, Bucureşti, 1994, p. 132.